

I N F O R M A C E

**o činnosti daňové správy České republiky
za rok 2002**

I. ÚVOD

V roce 2002 došlo v důsledku legislativních úprav daňových zákonů k nárůstu objemu některých činností vykonávaných na finančních úřadech v rámci správy daní. V průběhu roku bylo přijato sedm dílčích novel zákona o daních z příjmů, z nichž šest souviselo se změnami jiných zákonů a jeden byl výsledkem poslanecké iniciativy (povodně).

Změnami provedenými v zákoně o daních z příjmů se pro pracovníky finančních úřadů zvýšila administrativní náročnost výběru daní z příjmů fyzických osob, s níž je spojená i zvýšená náročnost na provádění daňové kontroly.

V oblasti daně z příjmů právnických osob začal v kalendářním roce 2002 výrazněji působit dopad legislativní úpravy rozšiřující počet zdaňovacích období. Kalendářní rok, který byl jediným zdaňovacím obdobím pro daně z příjmů od zavedení nové daňové soustavy byl zákonem č. 492/2000 Sb. doplněn o další 3 typy zdaňovacích období. Jsou to hospodářský rok, účetní období (pokud je delší než 12 po sobě nepřetržitě jdoucích měsíců) a období od rozhodného dne fúze, převodu jmění na společníka, rozdělení obchodní společnosti či družstva do konce kalendářního nebo hospodářského roku, ve kterém byly uvedené skutečnosti zapsány v obchodním rejstříku.

Rozšířením počtu typů zdaňovacích období a zvýšením počtu mimořádných situací, při jejichž existenci je daňový subjekt ze zákona povinen podat další daňové přiznání vzrůstá složitost výkonu agendy správy daně z příjmů právnických osob.

Daň z přidané hodnoty je z hlediska příjmů státního rozpočtu jednou ze stěžejních daní, u které lze z dlouhodobého hlediska vysledovat stále zvyšující se tendenci inkasa této daně.

V roce 2002 v legislativní oblasti Ministerstvo financí připravilo novelu zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, která reaguje na zpřesnění aplikační praxe a dále snižuje hranici obratu pro povinnou registraci a zamezuje uplatnění odpočtu u osobních automobilů speciálních. Tyto změny by se měly pozitivně projevit na inkasu DPH od data účinnosti novely.

Z hlediska mezinárodních daňových vztahů byl rok 2002 pro českou daňovou správu rokem, ve kterém pokračovala v posilování svých pozic v mezinárodních daňových vztazích. Pozornost české daňové správy byla soustředěna především na mezinárodní výměnu informací, a to jak v oblasti přímých daní, tak i v oblasti daně z přidané hodnoty. Zatímco v oblasti přímých daní byl důraz kladen na praktickou stránku výměny informací, u daně z přidané hodnoty se jednalo o práce směřující k zavedení systému na výměnu informací v rámci členských zemí Evropské unie. Česká daňová správa věnovala pozornost i smlouvám o zamezení dvojího zdanění, jejichž počet se i v roce 2002 zvýšil o tři. Co se týče modernizace daňové správy, ta směřovala k zefektivňování její činnosti, zejména zavedením organizačních opatření v daňové správě tak, aby **byly vytvořeny předpoklady pro přechod od dosavadní správy daní k řízení systému výběru daní.**

II. VÝSLEDKY DAŇOVÉHO ŘÍZENÍ

1. VÝVOJ DAŇOVÝCH PŘÍJMŮ

Základní údaje o daňových povinnostech a inkasu za rok 2002 podává **Tabulka č. 2**.

Tabulka č. 2

(v mil. Kč)

Druh příjmu	Daňová povinnost	Inkaso	Rozdíl	Výtěžnost
	sl. 1	sl. 2	sl. 2-sl. 1	sl. 2 / sl. 1
DPH-daňová povinnost	153 244	150 121	-3 122	98,0%
DPH-nadměrný odpočet a vracení daně	-219 542	-219 001	541	99,8%
DPH-celkem	-66 299	-68 880	-2 582	103,9%
Daně spotřební-daňová povinnost	43 790	42 957	-833	98,1%
Daně spotřební-vracení daně	-5 069	-4 345	724	85,7%
Daně spotřební celkem	38 721	38 612	-109	99,7%
Daň z příjmů právnických osob	91 069	90 737	-331	99,6%
Daň z příjmů srážkou § 36	16 495	16 755	260	101,6%
Daň silniční	5 414	5 480	66	101,2%
Daň dědická	86	86	0	100,0%
Daň darovací	566	601	35	106,2%
Daň z převodu nemovitostí	7 324	7 171	-153	97,9%
Daň z příjmů fyz. osob z příznání	23 451	21 901	-1 550	93,4%
Daň z příjmů fyz. osob-záv. činnost	86 070	86 591	521	100,6%
Daň z nemovitostí	4 640	4 576	-64	98,6%
Ostat. příjmy, odvody a poplatky	4 900	5 147	247	105,0%
CELKEM NOVÉ DANĚ	212 436	208 776	-3 660	98,3%
Daň z příjmů obyvatelstva	34	23	-10	67,6%
Ostatní zruš. daně	-186	51	237	-27,4%
CELKEM STARÉ DANĚ	-152	74	227	-48,7%
CELKEM	212 284	208 851	-3 433	98,4%

Pozn.: Součtové rozdíly vyplývají ze zaokrouhlování na celé mil. Kč.

Porovnáme-li celkové inkaso starých i nových daní za rok 2002 s předchozím rokem zjistíme, že došlo ke zvýšení výnosu z vybraných daní o částku zhruba 45 439 mil. Kč, což představuje meziroční nárůst inkasa ve výši 27,8 %. Poznamenáváme, že v roce 2001 v porovnání s rokem 2000 došlo ke zvýšení inkasa zhruba o 10 521 mil. Kč, což představoval nárůst ve výši 6,9%.

Zvýšení inkasa v roce 2002 je způsobeno především výrazným nárůstem inkasa daně z příjmů právnických osob, daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a daně z příjmů fyzických osob podávajících příznání. V roce 2002 došlo k nárůstu celkového inkasa spotřebních daní a taktéž k nárůstu inkasa daně darovací (o 26,5%) a daně z převodu nemovitostí o 22,9%.

U daně z přidané hodnoty na účtech FÚ došlo v roce 2002 ke snížení záporného salda o 13 235 mil. Kč, pro srovnání - v roce 2001 došlo k nárůstu záporného salda

o 18 583 mil. Kč. Snížení záporného salda je způsobeno zvýšením daňové povinnosti o 7 311 mil. Kč a snížením objemu vracení nadměrných odpočtů o přibližně 5 923 mil. Kč, což jsou pozitivní tendence.

Naproti tomu v roce 2002 byl zaznamenán pokles inkasa proti předchozímu roku u inkasa daně z příjmů srážkou (cca o 1 290 mil. Kč).

Na dani z příjmů fyzických osob bylo v roce 2002 dosaženo přírůstku inkasa proti předchozímu roku. Na dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti se jedná o přírůstek inkasa 8 061 mil. Kč. Na dani z příjmů fyzických osob z přiznání tento přírůstek činí 3 105 mil. Kč.

a) Daň z příjmů právnických osob

Finanční úřady v České republice vybraly za kalendářní rok 2002 historicky nejvyšší inkaso daně z příjmů právnických osob (90 737 mil. Kč) od zavedení nové daňové soustavy v roce 1993. Meziroční přírůstek inkasa 2002/2001 dosáhl hodnoty 19,5%, což představuje částku 14 797 mil. Kč. Pokračoval tak růstový trend inkasa započatý již v roce 1998, který je potvrzením dlouhodobého efektu legislativních úprav, přijatých od roku 1998 a dále zpřesněných od roku 2001, které do určité míry omezily možnosti pro legální vyhnutí se daňové povinnosti (tvorby rezerv, operace s cennými papíry apod.).

Z hlediska tempa růstu inkasa lze konstatovat, že vrcholu bylo dosaženo v letech 2000-2001, což bylo dáno především mimořádnou a neopakovatelnou obchodní transakcí (prodej vysílacích licencí v roce 2000), která měla významný dopad do inkasa kalendářního roku 2001.

Vývoj inkasa na **dani z příjmů právnických osob** v letech 1998-2002 ukazuje **Tabulka č. 3**

Tabulka č. 3 (v mil.Kč)

ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Daňové inkaso	52 064	54 819	58 088	75 940	90 737	119,5 %	14 797
Předepsáno	56 231	58 132	61 248	77 008	91 069	118,3 %	14 061
Výtěžnost	92,6%	94,3%	94,8%	98,6%	99,6%	-	-

V průběhu let 2001 až 2002 se tempo růstu inkasa zpomalilo, přičemž určitou negativní roli zde sehrály také katastrofální povodně roku 2002, jejichž důsledky byly zmírňovány i prostřednictvím daňových úlev ve formě povoleného posečkání s placením daní, promíjením příslušenství daně apod. I přes shora uvedené skutečnosti inkaso daně z příjmů právnických osob za kalendářní rok 2002 ve srovnání s ostatními druhy daňových příjmů dosáhlo relativně vysoké hodnoty.

Celkový výnos daně za kalendářní rok 2002 odráží vzrůstající podnikatelské aktivity a s tím spojené příznivé hospodářské výsledky dosažené v letech 2000-2001 daňovými subjekty z oborů telekomunikačních činností, bankovníctví, dále pak u poplatníků působících v oblasti výroby a rozvodu elektřiny, páry a teplé vody a u společností zabývajících se zprostředkováním velkoobchodu. Podstatný vliv měl také výjimečný zisk jedné petrochemické společnosti. Na výši daňového inkasa se významnou měrou projevila i ta skutečnost, že u řady poplatníků byla ukončena úprava základů daně o odčitatelnou položku, daňovou ztrátu z minulých let. V této souvislosti nelze opomenout příznivý dopad legislativních úprav ve smyslu omezení tvorby daňových opravných položek k pohledávkám z titulu úvěrů a půjček za dlužníky v konkurzu, přijaté s účinností od 1. 1. 2001

a legislativních úprav, které dlouhodobě směřují ke snižování daňového zatížení.

Jak je zřejmé z hodnoty celkového inkasa v roce 2002 převážily pozitivní vlivy. Je však třeba zdůraznit, že dosažené inkaso v sobě zahrnuje také zálohy na daňovou povinnost spadající do roku 2002, jejichž výše byla odvozena od poslední známé daňové povinnosti (spadající do roku 2001), protože skutečná výše daně za toto období ještě nebyla známa. Lze tedy oprávněně předpokládat, že část již zaplacené daně bude v rámci vypořádání daňové povinnosti po podání daňového přiznání za období spadající do roku 2002 v průběhu roku 2003 vrácena poplatníkům.

Z regionálního pohledu se na celkové hodnotě inkasa daně z příjmů právnických osob rozhodujícím způsobem podílí Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu, kde bylo vybráno 47,5% celorepublikového výnosu daně, nejvyšší částky daně zde byly zaplacené poplatníky z oboru bankovníctví, telekomunikací, energetiky a zpracování plyných paliv a poplatníky provozujícími velkoobchodní činnost.

b) Daň z příjmů fyzických osob podávajících přiznání

Inkaso daně z příjmů fyzických osob podávajících přiznání se v roce 2002 zvýšilo o 3 105 mil. Kč proti roku 2001. Na nárůst inkasa nemá vliv žádný dominantní faktor. Promítá se v něm řada dílčích vlivů, mezi nimiž lze uvést zvýšení vykázaného základu daně v podaných daňových přiznáních, zvýšení hospodářské aktivity daňových subjektů, vznik nových daňových subjektů, snížení počtu poplatníků uplatňujících odpočet ztrát z předchozích let. Vývoj inkasa na dani z příjmů fyzických osob podávajících přiznání v letech 1998-2002 ukazuje **Tabulka č. 4**.

Vzhledem k tomu, že daňová povinnost na dani z příjmů fyzických osob z přiznání za rok 2002 vzrostla oproti roku 2001 o 3 105 mil. Kč, lze předpokládat, že také zálohy předepsané finančními úřady na daň z příjmů fyzických osob z přiznání v roce 2003 vzrostou.

Svoji přechodnou insolventnost způsobenou živelní pohromou, která Českou republiku postihla v srpnu letošního roku se řada poplatníků snažila řešit žádostí o posečkání s placením daní nebo žádostí o povolení placení daně ve splátkách. Přesto došlo ke zvýšení počtu daňových subjektů vykazujících nedoplatky na dani, a to o 4 080 osob a zvýšil se celkový objem nedoplatků na dani z příjmů fyzických osob podávajících přiznání o 1 699 mil. Kč. Zvýšení objemu nedoplatků na dani však koresponduje s růstem daňové povinnosti v roce 2002.

Tabulka č. 4

(v mil. Kč)

ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Daňové inkaso	16 530	17 103	16 546	18 796	21 901	116,5%	3 105
Předepsáno	17 688	18 485	17 252	20 011	23 451	117,2%	3 440
Výtěžnost	93,5%	92,5%	95,9%	93,9%	93,4%	-	-

c) Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti

Nárůst inkasa o 8 061 mil. Kč u závislé činnosti je způsoben především růstem reálných mezd. Vzhledem k nárůstu minimální mzdy se snižuje počet zaměstnanců s nízkými příjmy.

Došlo ke zvýšení počtu daňových subjektů vykazujících nedoplatky na dani, a to o 1 626 osob, mírně se zvýšil celkový objem nedoplatků na této dani a to o 105 mil. Kč. Dominantním faktorem, který má vliv na zvýšení počtu subjektů vykazujících nedoplatky a tím i na zvýšení celkového počtu nedoplatků na této dani, se jeví živelní pohroma, která Českou republiku postihla v srpnu loňského roku.

Vývoj inkasa v letech 1998-2002 ukazuje **Tabulka č. 5**.

ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Daňové inkaso	65 039	66 881	72 749	78 530	86 591	110,3%	8 061
Předepsáno	66 339	67 777	73 097	77 415	86 070	111,2%	8 655
Výtěžnost	98,0%	98,7%	99,5%	101,4%	100,6%	-	-

d) Daň z příjmů vybíraná srážkou podle zvláštní sazby

Daň z příjmů vybíraná srážkou podle zvláštní sazby zahrnuje fyzické osoby i právnické osoby. Inkaso této daně se v roce 2002 snížilo oproti roku 2001 o 1 290 mil. Kč. Dlouhodobý vývoj inkasa daně výrazněji ovlivnily legislativní úpravy (provedené zákony č. 129/1999 Sb. a č. 17/2000 Sb.), na jejichž základě došlo ke snížení sazby daně z hodnoty 25% na 15% u úrokových příjmů, dividendových příjmů a podílů na zisku, a to s účinností od 1. ledna 2000.

Mírný pokles inkasa daně z příjmů právnických osob vybírané srážkou a výraznější pokles inkasa téže daně u fyzických osob v roce 2002 oproti předchozímu kalendářnímu roku způsobilo především dlouhodobé snižování úrokových výnosů z vkladů, které u právnických osob nevykompenzoval ani znatelný přírůstek v objemu vyplacených dividend, podílů na zisku a jiných obdobných příjmů.

Vývoj inkasa na dani z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby v letech 1998-2002 ukazuje **Tabulka č. 6**.

ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Daňové inkaso	24 881	20 658	16 146	18 045	16 755	92,8%	-1 290
Předepsáno	24 688	20 616	16 042	17 987	16 945	94,2%	-1 042
Výtěžnost	100,8%	100,2%	100,6%	100,3%	98,9%	-	-
Z inkasa daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby tvoří :							
Daň příjmů FO	13 064	11 339	8 891	7 249	6 702	92,5%	-547
Daň příjmů PO	11 817	9 319	7 255	10 796	10 053	93,1%	-743

e) Daň silniční

Zvýšení inkasa u daně silniční o 230 mil. Kč bylo způsobeno ukončením možnosti snížení roční sazby o 25 % pro osobní automobily naplňující směrnice a limity úrovně Euro 2 a zvýšením sazby daně o 15 % u vozidel registrovaných v ČR do 31. 12. 1989. Obě úpravy vstoupily v platnost 1. 1. 2001.

Přehled o vývoji inkasa na dani silniční (FÚ) od roku 1998 poskytuje **Tabulka č. 7.**

Tabulka č. 7 (v mil. Kč)

ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Daňové inkaso FÚ	4 325	5 186	5 551	5 250	5 480	104,4%	230
Předepsáno FÚ	4 420	5 234	5 654	5 301	5 414	102,1%	113
Výtěžnost	97,9%	99,1%	98,2%	99,0%	101,2%	-	-

f) Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je z hlediska příjmů státního rozpočtu jednou ze stěžejních daní, neboť se na daňových příjmech státního rozpočtu podílí zhruba 34%.

Celkové inkaso daně z přidané hodnoty vybrané v roce 2002 FÚ a CÚ činí **155 209 mil. Kč**, což je o 3 325 mil. Kč více, tj. **nárůst o 2,2%** ke stejnému období roku 2001.

I z výsledků roku 2002 lze vysledovat dlouhodobou stále se zvyšující tendenci inkasa této daně.

Positivní snížení záporného stavu účtů inkasa DPH vedených FÚ bylo dosaženo jednak snížením inkasa DPH u CÚ, ale také zkvalitněním práce FÚ.

Tabulka č. 8 (v mil. Kč)

Vývoj inkasa DPH fin. úřady v letech 1998 až 2002					
ROK	předepsáno plateb	platby	výtěžnost	vratky	CELKEM
1998	135 754	126 939	93,5%	-164 366	-37 427
1999	139 628	132 377	94,8%	-159 758	-27 381
2000	138 876	133 138	95,9%	-196 669	-63 532
2001	145 737	142 810	98,0%	-224 925	-82 114
2002	153 244	150 121	98,0%	-219 001	-68 880
index 02/01	105,2	105,1%	-	97,4%	83,8%
rozdíl 02-01	7 507	7 311	-	-5 924	13 234

Pozn.: Součtové rozdíly vyplývají ze zaokrouhlování na celé mil. Kč.

V roce 2002 bylo ukončeno finančními úřady 45 851 vytýkacích řízení k podaným daňovým přiznáním a celkově byla snížena hodnota uplatněných nadměrných odpočtů o částku 1 009 mil. Kč. Ministerstvo financí klade na tuto činnost správce daně soustavně zvyšující se důraz. Současně se stále zpřeshňují kritéria programu „Důvěryhodnost daňových přiznání“.

Tabulka č. 9

ROK	Počet ukončených vytýkacích řízení na DPH	z toho počet těch, kde došlo ke změně proti hodnotě deklarované DS	Částka v mil. Kč	
			o kterou byla zvýšena daň	o kterou byl snížen NO
			po vytýkacím řízení	
2000	47 926	13 983	1 174	-1 134
2001	54 264	15 576	1 134	-858
2002	45 851	14 525	1 168	-1 009

Legenda: DS – daňový subjekt; NO – nadměrný odpočet DPH

g) Daně spotřební

Celkové inkaso spotřebních daní vybraných v roce 2002 FÚ a CÚ činí **79 485 mil. Kč**. V porovnání k roku 2001 je to o 3 188 mil. Kč více, tj. **nárůst o 4,2%**.

Celní úřady vybraly 40 873 mil. Kč, tedy o 1 828 mil. Kč méně než v roce 2001 (jen 95,7% inkasa roku 2001). Finanční úřady vybraly 38 612 mil. Kč, to je v porovnání s předcházejícím rokem o 5 016 mil. Kč (o 14,9%) více.

Na zvýšení inkasa vybraného FÚ se nejvíce podílí meziroční zvýšení inkasa daně z uhlovodíkových paliv a maziv ve výši 3 989 mil. Kč (14%). V malém množství je inkaso daně za rok 2002 pozitivně ovlivněno nižším objemem realizovaných vratek z „technických benzinů“ a snížením vrácení daně z tabáku pro výrobu tabákových výrobků. Naopak propad inkasa se objevil u vína a lihu, mírně vzrostlo i vrácení daně ze „zelené nafty“ dle § 12f zákona o spotřebních daních.

Tabulka č. 10

(v mil. Kč)

ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Inkaso - FÚ	30 034	30 526	30 713	33 596	38 612	114,9%	5 016
Inkaso - CÚ	37 767	42 617	40 165	42 701	40 873	95,7%	-1 828
INKASO CELKEM	67 801	73 143	70 879	76 297	79 485	104,2%	3 188

Tabulka č. 11

(v mil. Kč)

Vrácení daně fin. úřady	rok 2001	rok 2002	index 02/01	rozdíl
z uhl. paliv a maziv	28 449	32 437	114,0%	3 989
vrác. dle § 12f -zelená nafta	- 1 271	- 1 310	103,1%	- 39
vrác. dle § 12h-tech. benziny	- 696	- 49	7,1%	647
vrác. dle § 12e-ozb.sil.ciz.st.	- 2	- 0,1	7,4%	1
vrác. dle § 12a-os.pož.výs.im.	- 10	- 12	121,8%	- 2
z vína	289	231	80,1%	- 58
z tabákových výrobků	- 1 801	- 944	52,4%	857
z piva	3 452	3 466	100,4%	14
z lihu	5 186	4 793	92,4%	- 393
Celkem	33 596	38 612	114,9%	5 016

h) Daň z nemovitostí

Ve zdaňovacím období roku 2002, stejně jako v předchozích obdobích, pokračoval trend mírného nárůstu předpisu daně i jejího inkasa.

Pro sledované období nedošlo u daně z nemovitostí k zásadním legislativním změnám. Nejvýznamnější změnou bylo zohlednění vzniku krajů jako možných poplatníků této daně, stanovení podmínek pro přiznání nemovitostí v jejich vlastnictví a právních důvodů jejich případného osvobození.

Přehled vývoje inkasa daně z nemovitostí od roku 1998 poskytuje **Tabulka č. 12**.

Tabulka č. 12 (v mil. Kč)

ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Daňové inkaso	4 138	4 271	4 469	4 535	4 576	100,9%	41
Předepsáno	4 336	4 477	4 475	4 604	4 640	101,8%	36
Výtěžnost	95,4%	95,4%	99,8%	98,5%	98,6%	-	-

Poměr výše inkasa daně z nemovitostí za jednotlivá finanční ředitelství zhruba odpovídá situaci v předchozím zdaňovacím období. Určitý pokles inkasa daně z nemovitostí je možno pozorovat v regionech nejvíce postižených povodněmi v roce 2002 a jeho příčinou je platební neschopnost postižených daňových subjektů, především samostatně hospodařících rolníků a zemědělských podniků.

i) Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí

Inkaso těchto majetkových daní ve srovnání se skutečností roku 2001 vzrostlo celkem o 1 437 mil. Kč, z toho v převážné míře u daně z převodu nemovitostí o 1 337 mil. Kč, u daně darovací o 126 mil. Kč. Inkaso daně dědické pokleslo o 26 mil. Kč.

Přehled inkasa za roky 1995-2002 podávají **Tabulky č. 13 až 15**.

Výnos těchto daní (dědická, darovací a z převodu nemovitostí) představoval v roce 2002 částku 7,9 mld. Kč, k čemuž zřejmě přispěl rovněž výběr nedoplatků signalizující určité zvýšení efektivnosti daňové správy v této oblasti. Ve srovnání s minulým obdobím vykázal objem nedoplatků jen relativně mírného 3% meziročního nárůstu. Z celkového dosaženého inkasa představují příjmy daně z převodu nemovitostí i v roce 2002 tradičně naprosto zásadní podíl ve výši 92 %.

Z vývoje inkasa v průběhu předchozích let je zřejmé, že dopady usnesení vlády č. 600 z roku 2000 (jimž vláda reagovala na rozhodnutí Ústavního soudu č. 22/99) již odezněly, a inkaso daně z převodu nemovitostí se bude vyvíjet zejména ve vazbě na vývoj situace na trhu s nemovitostmi, hodnoty převáděných nemovitostí a četnosti převodů nemovitostí požívajících poměrně rozsáhlá zákonná osvobození od daně.

U daně darovací lze předpokládat inkaso nadále stabilizované na úrovni cca 0,5 mld. Kč, případně bude sledovat trend pouze mírného nárůstu opřené o zvýšení efektivnosti vymáhací činnosti a doměřování případů dříve odložených v důsledku nutnosti přednostního řešení případů napadených nálezy ÚS.

U daně dědické vzhledem k platné právní úpravě (úplné osvobození příbuzných v řadě přímé a manželů od této daně zavedené poslaneckou novelou zákona počínaje srpnem roku

1998) lze předpokládat ještě další pokles inkasa, neboť počty dědictví nabyvaného II. a III. skupinou poplatníků jsou zcela minimální.

Tabulka č. 13

(v mil. Kč)

Daň dědická							
ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Daňové inkaso	146	148	122	112	86	76,8%	-26
Předepsáno	147	151	124	113	86	76,1%	-27
Výtěžnost	99,3%	98,0%	98,4%	99,1%	100,0%	-	-

Tabulka č. 14

(v mil. Kč)

Daň darovací							
ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Daňové inkaso	427	405	413	475	601	126,5%	126
Předepsáno	569	443	453	453	566	124,9%	113
Výtěžnost	75,0%	91,4%	91,2%	104,9%	106,2%	-	-

Tabulka č. 15

(v mil. Kč)

Daň z převodu nemovitostí							
ROK	1998	1999	2000	2001	2002	index 02/01	rozdíl
Daňové inkaso	5 677	6 271	5 439	5 834	7 171	122,9%	1 337
Předepsáno	6 538	6 538	6 260	6 171	7 324	118,7%	1 153
Výtěžnost	86,8%	95,9%	86,9%	94,5%	97,9%	-	-

2. DAŇOVÉ NEDOPLATKY

a) Vývoj daňových nedoplatků

Celkový objem daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány v České republice k 31. 12. 2001 dosáhl 103,7 mld. Kč, z toho na daních nové daňové soustavy platné od 1. 1. 1993 (dále jen „nové daně“) činil částku 97,1 mld. Kč (tj. 93,6% k celkovému objemu nedoplatků) a na daních staré daňové soustavy platné do 31. 12. 1992 (dále jen „staré daně“) 6,6 mld. Kč (tj. 6,4% k celkovému objemu daňových nedoplatků). V porovnání s rokem 2001 vzrostla celková kumulovaná výše daňových nedoplatků z 99,4 mld. Kč na 103,4 mld. Kč, tj. meziročně vzrostla o 4,3 mld. Kč (u nových daní se zvýšila o 4,5 mld. Kč, u starých daní se naopak snížila o více než 0,2 mld. Kč).

Vývoj daňových nedoplatků v roce 2002 lze tedy z dlouhodobého pohledu hodnotit příznivě. Meziroční nárůst daňových nedoplatků je výrazně nižší než ve většině předchozích let, i když oproti roku 2001 byl zaznamenán vyšší růst, což dokumentují údaje indexového srovnání tempa meziročního růstu daňových nedoplatků za období let 1998 až 2002, uvedené v následující Tabulce č. 16.

Tabulka č. 16

(v mld. Kč)

Druh příjmu	Vývoj výše nedoplatků evidovaných územními finančními orgány									
	1998	index 98/97	1999	index 99/98	2000	index 00/99	2001	index 01/00	2002	index 02/01
Staré daně	12,6	98,4%	15,3	121,7%	7,8	51,3%	6,9	87,4%	6,6	96,6%
Nové daně	68,2	129,8%	82,6	121,0%	91,3	110,5%	92,6	101,4%	97,1	104,9%
CELKEM	80,8	123,7%	97,9	121,1%	99,1	101,3%	99,4	100,3%	103,7	104,3%

Největší objem splatných daňových nedoplatků je evidován finančními úřady v působnosti Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu (29,1 mld. Kč, tj. 28,1% z celkového objemu daňových nedoplatků, evidovaných územními finančními orgány v České republice. Naopak nejnižší objem vykazují dlouhodobě finanční úřady v působnosti Finančního ředitelství v Českých Budějovicích (3,5 mld. Kč). Detailní strukturu daňových nedoplatků pro územní finanční orgány ukazuje kumulativně za posledních pět let následující Tabulka č. 17.

Tabulka č. 17

(v mil. Kč)

Druh příjmu	Kumulativní objem daňových nedoplatků				
	1998	1999	2 000	2001	2002
Daň z přidané hodnoty	28 898	33 662	36 974	37 610	38 736
Daně spotřební	7 899	8 837	7 728	4 976	4 955
Daň z příjmů právnických osob	12 085	15 401	18 655	19 668	21 231
Daň z příjmů vybíraná srážkou - § 36	224	319	316	361	378
Daň silniční	432	578	701	773	874
Daň dědická	10	11	12	12	13
Daň darovací	1 053	1 069	1 106	1 088	1 056
Daň z převodu nemovitostí	2 930	3 745	4 565	4 860	5 074
Ost. příjmy, odvody, pokuty a popl.	3 958	5 581	6 496	6 978	6 667
Daň z obratu	2 634	3 112	1 497	1 332	1 087
Odvod ze zisku	1 191	1 361	1 042	805	747
Odvod z objemu mezd	1 998	1 820	1 730	1 563	991
Důchodová daň	2 227	2 251	1 535	1 454	1 246
Daň z objemu mezd	396	419	234	181	123
Ostatní zrušené daně do rozp. rep.	2 517	4 791	532		1 318
Daň z příjmů fyz. osob - podnikat.	6 064	7 579	8 425	9 893	11 592
Daň z příjmů fyz. osob ze záv. čin.	3 846	4 742	5 221	5 218	5 323
Daň z nemovitostí	848	1 053	1 074	1 150	1 216
Daň z příjmů obyvatelstva	915	879	706	651	660
Ostatní zrušené daně do míst. rozp.	679	647	567	867	449
CELKEM	80 802	97 855	99 116	99 439	103 736
MEZIROČNÍ PŘÍRŮSTEK	15 486	17 052	1 262	323	4 297

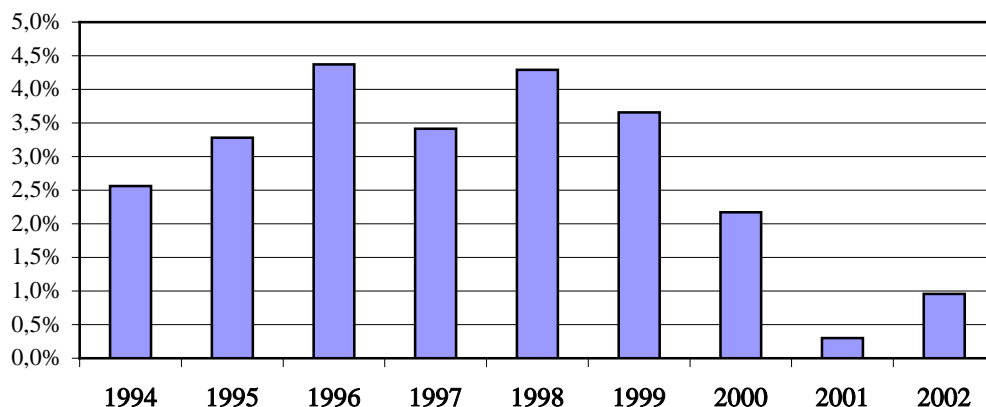
Analýza daňových nedoplatků ukazuje rozdílnost dynamiky jejich vývoje podle jednotlivých druhů příjmů, a to zejména u daní nové daňové soustavy. Údaje za rok 2002 dokládají, že větší objem daňových nedoplatků nových daní je vykazován u přímých daní. Jejich výše dosáhla 53,4 mld. Kč, což je 55,0% z celkového objemu daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány. V porovnání s vývojem v roce 2001 vzrostl jejich objem o 3,4 mld. Kč a jejich podíl na celkovém objemu daňových nedoplatků nových daní o 1,0 procentního bodu. Nejvyšší suma nedoplatků této skupiny daní je evidována na daních z příjmů. Jejich výše dosáhla za rok 2002 částku 38,5 mld. Kč, tj. 39,7% z celkového objemu evidovaných daňových nedoplatků na nových daních. U ostatních přímých daní (majetkové daně, daň silniční a ostatní příjmy, odvody a poplatky) dosáhl objem daňových nedoplatků

za rok 2002 částku 14,9 mld. Kč, což je zhruba na stejné úrovni jako v minulém roce. Jejich podíl na celkovém objemu daňových nedoplatků nových daní, činil 15,3%. U majetkových daní je největší suma nedoplatků evidována u daně z převodu nemovitostí (5,1 mld. Kč).

U nepřímých daní dosáhl objem daňových nedoplatků, evidovaných územními finančními orgány, za rok 2001 43,7 mld. Kč a proti minulému roku zde byl zaznamenán vzrůst o 1,1 mld. Kč. Jejich podíl na celkovém objemu daňových nedoplatků nových daní, činil 45,0% a proti předchozímu roku poklesl o 1,0 procentního bodu. Hlavní skupinu zde tvoří nedoplatky na dani z přidané hodnoty, jejichž hodnota dosáhla 38,7 mld. Kč, tj. 39,9% celkového objemu daňových nedoplatků nových daní. V uplynulých třech letech je u této daně provázen výrazně pomalejším tempem meziročního růstu nedoplatků. Příznivější vývoj byl zaznamenán u spotřebních daní, kde se objem daňových nedoplatků v evidenci územních finančních orgánů nepatrně snížil z 4,98 mld. Kč za rok 2001 na 4,96 mld. Kč za rok 2002. Jejich podíl na celkovém objemu daňových nedoplatků nových daní činí 5,1%. Vývoj nedoplatků u této daně je provázen zpomalováním tempa jejich meziročního růstu již od roku 1996, zásadní obrat nastal již v r. 2000, znamenající jejich absolutní meziroční snižování.

Trendy ve vývoji daňových nedoplatků u daní spravovaných územními finančními orgány ukazuje následující graf, z kterého je za poslední období zřejmý pozitivní trend vývoje relativní váhy daňových nedoplatků.

Graf č. 1: Podíl meziročního přírůstku daňových nedoplatků na ročním inkasu daní (ve správě územních finančních orgánů)

Za poslední čtyři roky se výše daňových nedoplatků v působnosti ÚFO ustálila na hranici sta miliard korun. Od roku 2000 se prudce snížil podíl meziročního přírůstku daňových nedoplatků na celkovém objemu daní vybraných v příslušném roce z 4,2 % v roce 1999 na 0,1 % v roce 2001 a 0,9 % v roce 2002. V roce 2002 došlo k mírnému nárůstu tohoto podílu z důvodu nedoplatků u firem postižených povodněmi.

b) Vymáhání daňových nedoplatků

Součástí analýzy vývoje daňových nedoplatků je rozbor výsledků práce územních finančních orgánů na úseku zajištění daní a pohledávek na daních, včetně příslušenství daní (použití zajišťovacích instrumentů podle § 71 a § 72 zákona o správě daní a poplatků) a rozbor efektivnosti vymáhání daňových nedoplatků.

Vývoj na úseku zajištění daní a pohledávek na daních a příslušenství daní zajišťovacím příkazem a uplatněním zástavního práva dokumentují údaje v **Tabulce č. 18**.

U zajištění daně dle § 71 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o správě daně a poplatků“) došlo ve srovnání s minulým rokem k poklesu uplatnění tohoto institutu jak z hlediska počtu případů (o 48 případů), tak rozsahu zajištění úhrady nesplacené nebo dosud nestanovené daně o 481 mil. Kč. U zajištění daňových pohledávek uplatněním zástavního práva podle § 72 zákona o správě daní a poplatků vzrostl počet případů jeho použití o 440 případů. Naopak rozsah zajištění daňových pohledávek a jejich příslušenství poklesl v roce 2002 o 2 112 mil. Kč (index 2002/2001 = 0,785).

Tabulka č. 18

Zákon č.337/1992 Sb. Ukazatel	1998	1999	2000	2001	2002
Zajištění dle § 71					
počet rozhodnutí	625	467	411	343	295
částka (v mil. Kč)	1 226	957	909	1 243	762
Zástavní právo dle § 72					
počet rozhodnutí	10 736	11 269	15 231	8 951	9 391
částka (v mil. Kč)	15 665	17 558	12 795	9 814	7 702

*) Údaje jsou uvedeny souhrnně za daně staré daňové soustavy platné do 31. 12. 1992 a nové daňové soustavy platné od 1. 1. 1993.

Účinnost uplatnění institutu zástavního práva podle § 72 zákona o správě daní a poplatků byla i v roce 2002 negativně ovlivněna novelou zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, provedená s účinností od 1. 1. 2001 zákonem č. 367/2000 Sb. Zkušenosti z praktické aplikace této právní úpravy v posledních dvou letech ukazují, že na straně finančních úřadů došlo k podstatnému omezení jejich postavení co by zástavního věřitele. Na rozdíl od dříve uplatňovaného zákonného zástavního práva došlo k zásadní změně v tom, že vznik zástavního práva k zajištění daňové pohledávky a jejího příslušenství je v nové úpravě podmíněn nabytím právní moci rozhodnutí vydaného správcem daně, nikoli již dnem doručení rozhodnutí, kterým bylo daňovému subjektu uloženo peněžité plnění či dnem splatnosti zálohy na daň.

Podkladem pro hodnocení vývoje a efektivnosti vymáhání daňových pohledávek za rok 2002 a předchozí roky jsou údaje, uvedené v **Tabulce č. 19**:

Tabulka č. 19

Rok	NEDOPLATKY VYMÁHANÉ		NEDOPLATKY VYMOŽENÉ	
	Počet případů	Částka (mld. Kč)	Počet případů	Částka (mld. Kč)
1998	100 743	31,375	72 371	3,957
1999	127 278	33,131	92 710	4,235
2000	138 919	40,860	96 365	4,482
2001	195 548	46,219	134 622	6,716
2002	223 015	48,489	169 054	3,827

*) Údaje jsou uvedeny sumárně za daně staré daňové soustavy platné do 31. 12. 1992 a nové daňové soustavy platné od 1. 1. 1993

Z těchto údajů vyplývá, že objem vymáhaných daňových pohledávek se každoročně zvyšuje. Výraznější růst byl zaznamenán především v posledních třech letech, kdy se zvýšila aktivita územních finančních orgánů při zajišťování procesních úkonů spojených s vymáháním daňových nedoplatků (v tabulce je dokumentována růstem počtu případů vymáhaných i vymožených daňových nedoplatků). K největšímu meziročnímu nárůstu objemu vymáhaných daňových nedoplatků došlo v roce 2000, a to téměř o 7,7 mld. Kč (nárůst o 23%), v roce 2001 vzrostl o 5,4 mld. Kč (nárůst o 13%) a v roce 2002 o 2,3 mld. Kč (nárůst o 5%). Podíl vymáhaných pohledávek k celkovému objemu evidovaných daňových nedoplatků činil v roce 2000 **41,2%**, v roce 2001 se tento podíl proti předchozímu období zvýšil o 5,3 procentního bodu na **46,5%** a v roce 2002 nepatrně vzrostl na **46,7%**. Ve srovnání s předchozím rokem se objem vymožených daňových nedoplatků snížil v roce 2002 o 2,9 mld. Kč na **3,8 mld. Kč**. I přes zvýšené úsilí územních finančních orgánů zůstává úspěšnost vymáhání daňových nedoplatků stále na poměrně nízké úrovni. Problematickou a administrativně náročnou částí agendy finančních úřadů je vymáhání sankcí, zejména pokut ukládaných jinými správními a státními orgány v rámci tzv. „dělené správy“. Tento problém by měl být řešen přijetím nové legislativní úpravy (zákon o správním trestání), která by umožnila správním a jiným státním orgánům využívat k vymáhání pokut i soudní exekutory a zavedla další hmotně právní instituty, umožňující požadovat na přestupci záruku za zaplacení pokuty, např. formou peněžitě záruky, zadržením věci přestupce nebo složením kauce apod.

Územní finanční orgány jsou daleko úspěšnější při vymáhání částek nedoplatků nepřesahujících 1 mil. Kč než při vymáhání nedoplatků v pásmu nad 10 mil. Kč. Ty jsou z větší části nedobytné a možnost jejich vymožení je proto velmi omezená. Potvrzují to shora uvedené údaje, které naznačují na jedné straně výraznější nárůst počtu případů zahájených i ukončených exekučních řízení a na straně druhé dosud nízkou výťažnost těchto řízení.

K vynutitelnosti věřitelských práv využívají finanční úřady všech zákonných prostředků. Rozhodující objem vymožených daňových nedoplatků byl v roce 2002, stejně jako v minulých letech, dosažen v daňovém řízení. Téměř 3,2 mld. Kč bylo vymoženo v exekučních řízeních postupem podle § 73 zákona o správě daní a poplatků. Navíc zhruba 1,5 mld. Kč bylo v roce 2002 vybráno pracovníky správce daně, po převzetí nedoplatků k vymáhání, ještě před provedením exekuce (na základě výzev k zaplacení daňových nedoplatků v náhradní lhůtě, osobního doručení upozornění na nedoplatek, osobních jednání s daňovými dlužníky apod.). Nejvíce využívaným a zejména ve vztahu k právníkům osobám neúčinnějším exekučním prostředkem je příkazání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech vedených u bank a jiné pohledávky. Tímto způsobem bylo v roce 2002 vymáháno 15,8 mld. Kč, tj. 32,8% z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků, přičemž vymoženo jich bylo přes 2 mld. Kč. Efektivita daňových exekucí na srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod. byla i v roce 2002 ovlivňována vyšší nezaměstnaností a nestabilitou pracovních míst v některých regionech. Tímto exekučním způsobem bylo vymáháno pouze

1,8 mld. Kč, tj. 3,7% z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků. Po novele občanského soudního řádu, která nabyla účinnosti dnem 1. 1. 2001, je provedení exekuce prodejem movitých věcí a zejména prodejem nemovitostí procesně i časově náročnější. Výtěžek z daňových exekucí prodejem movitých věcí je negativně ovlivněn i úpravou výše vyvolávací ceny na jednu třetinu odhadní ceny (dříve dvě třetiny odhadní ceny). Exekucemi prodejem movitých věcí bylo v roce 2002 vymáháno cca 1,3 mld. Kč, tj. 2,7% z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků. Reálná výtěžnost činila za rok 2002 pouze 91 mil. Kč, tj. v porovnání s předchozím rokem o 37 mil. Kč méně. Lepší výsledek byl dosažen u exekucí prodejem nemovitostí, kterými bylo vymáháno cca 2,2 mld. Kč, tj. 4,4% z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků. Reálně jich bylo vymoženo cca 338 mil. Kč, což je ve srovnání s rokem 2001 o 118 mil. Kč více.

Rovněž v roce 2002 byl zaznamenán nárůst objemu daňových pohledávek přihlášených finančními úřady do **konkursních řízení**. Jejich souhrnná výše činila k 31. 12. 2002 částku **47,7 mld. Kč** a proti předchozímu roku vzrostla o 5,2 mld. Kč. Podíl daňových pohledávek přihlášených do konkursů k celkové výši daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány v České republice tak dosáhl **46%** a proti roku 2001 se zvýšil o 3,2 procentního bodu. Z celkového objemu pohledávek přihlášených finančními úřady do konkursních řízení bylo v průběhu konkursu do vydání rozvrhového usnesení a v rámci rozvrhového usnesení uspokojeno k 31. 12. 2002 celkem **2 108 mil. Kč**. Daňové pohledávky jsou v konkursních řízeních uspokojovány v rozsahu **4,4%** z objemu přihlášených pohledávek. Negativní vliv má i zde právní úprava zástavního práva provedená s účinností od 1. 1. 2001, která v praxi do značné míry komplikuje zajištění daňových pohledávek a má dopad i na výtěžnost pohledávek přihlášených do konkursních řízení.

V minimálním rozsahu byly v roce 2002 uspokojovány daňové pohledávky, které finanční úřady předaly soudům k výkonu rozhodnutí. V roce 2002 se jednalo o daňové pohledávky v celkové výši **1,5 mld. Kč, tj. 3,1%** z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků. Z této částky bylo v roce 2002 vymoženo pouze **21 mil. Kč, tj. 1,4%** z objemu daňových nedoplatků předaných soudům k výkonu rozhodnutí. Proti předchozímu roku se tento objem mírně zvýšil o cca 10 mil. Kč.

Současná legislativní úprava i technická vybavenost neumožňuje v dostatečné míře zajišťovat efektivní spolupráci a součinnost územních finančních orgánů s ostatními státními orgány, zejména pokud jde o umožnění bezplatného přístupu k informacím potřebným pro zajištění a vymáhání daňových nedoplatků. Řešení spatřují finanční úřady v umožnění přístupu do již existujících celostátních evidencí, např. do centrálních registrů pojištěnců zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení, do celostátního katastru nemovitostí a centrální databáze evidence motorových vozidel, případně i do databází peněžních ústavů.

Vedle právní úpravy vymáhání a schopnosti územních finančních orgánů platnou úpravu účinně realizovat, ovlivňuje efektivitu výběru daní a vymáhání daňových nedoplatků také stav **nedaňové legislativy**. Hlavní problém spatřují územní finanční orgány v dosud chybějící účinné úpravě v oblasti obchodního práva, která by znemožnila společníkům zadlužených obchodních společností zakládání nových společností. Navrhují vázat založení obchodní společnosti, popř. účast na vedení společnosti, „daňovou“ bezdlužností. Dále je požadováno další prolomení povinnosti zachovávat mlčenlivost, a to zejména při podezření ze spáchání trestného činu podle § 125 (zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění), § 171 (maření výkonu úředního rozhodnutí), § 256 (poškozování věřitele) a § 256a (zvýhodňování věřitele) trestního zákoníku. Doporučováno je přijetí nové legislativní úpravy, která by zamezila v podnikatelské činnosti používání plateb v hotovosti nad stanovený limit a podnikatelským subjektům stanovila povinnost používat pouze vlastních podnikatelských účtů. Neefektivní a časově náročné je zajišťování součinnosti se soudními exekutory. Navrhuje se, aby poskytování údajů z daňového řízení soudním exekutorům bylo zpoplatněno, popř. zcela

vyloučeno.

Efektivnost vymáhání daňových nedoplatků ovlivňuje nevyhovující stav v personálním obsazení vymáhacích útvarů finančních úřadů. Nejedná se pouze o potřebu navýšení počtu „systemizovaných“ míst, ale především o vytvoření předpokladů pro získávání kvalifikovaných pracovníků s potřebnými odbornými a praktickými znalostmi. Účinnost práce těchto útvarů je rovněž limitována výší finančních prostředků, určených v rozpočtech územních finančních orgánů na materiálně technickou vybavenost exekutorů pro výkon jejich činnosti v terénu.

3. DAŇOVÉ SUBJEKTY

Počtem daňových subjektů se v tomto případě rozumí počet tzv. osobních daňových účtů (ODÚ), které vede příslušný správce daně každému poplatníkovi nebo plátcovi daně, a to samostatně pro jednotlivé druhy příjmů (daní). To znamená, že jeden poplatník nebo plátcové daně může mít několik ODÚ podle toho, kolik druhů daňových příznání, hlášení, případně jiných podkladů nezbytných pro stanovení daně je povinen ve sledovaném období podat. Následující tabulka srovnává počet daňových subjektů připadajících na jednoho zaměstnance ÚFO v období 1998 – 2002.

Tabulka č 20

	1998	1999	2000	2001	2002
Počet daňových subjektů	7 299 369	7 652 816	8 008 019	8 618 948	8 990 594
Počet zaměstnanců ÚFO	14 164	14 155	14 676	15 656	15 707
Počet daňových subjektů na zaměstnance	515	541	546	551	572

Tabulka č. 21 porovnává počty daňových subjektů v letech 2001 a 2002 v členění podle jednotlivých daní.

Tabulka č. 21

Druh příjmu	Počet daň. subjektů					Rozdíl 2001-2002	Index 2002/2001
	1998	1999	2000	2001	2002		
Daň z přidané hodnoty	377 174	390 547	421 619	432 282	433 837	1 555	100,0%
Daně spotřební	4 748	5 365	6 643	4 824	4 858	34	100,0%
Daň z příjmů PO	234 666	258 743	280 399	305 517	321 487	15 970	105,2%
Daň z příjmů FO podávajících příznání	2 079 933	2 306 443	2 514 470	2 685 938	2 877 730	191 792	107,1%
Daň z příjmů FO-závislá činnost	464 444	494 570	527 441	555 015	577 916	22 901	104,1%
Daň z příjmů-zvláštní sazba (§ 36)	320 177	341 406	365 158	387 657	409 328	21 671	105,6%
Daň z nemovitostí	2 488 922	2 527 060	2 557 765	2 884 033	2 954 761	70 728	102,3%
Daň dědická, darovací a z přev. nemovitostí.	527 522	523 603	465 741	442 190	439 852	-2 338	99,5%
Daň silniční	737 866	805 079	868 783	921 492	970 825	49 333	105,4%
CELKEM	7 299 369	7 652 816	8 008 019	8 618 948	8 990 594	371 646	104,3%

4. MÍSTNÍ ŠETŘENÍ, DAŇOVÁ KONTROLA, VYHLEDÁVACÍ ČINNOST A PODNĚTY PŘEDANÉ ORGÁNŮM ČINNÝM V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

a) Místní šetření

Místní šetření, jako jeden z procesních úkonů v daňovém řízení, je upraveno ustanovením § 15 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Místním šetřením se prověřují skutečnosti nutné pro vedení daňového řízení. Místní šetření jsou na finančních úřadech prováděna pracovníky všech oddělení finančních úřadů, v největší míře však oddělení kontrolních.

V roce 2002 provedly finanční úřady **113 624 místních šetření**. V tomto údaji je každé místní šetření započteno jen jednou, i kdyby se případně týkalo více kontrolovaných roků. Největší počet místních šetření byl proveden za účelem ověření nároku na nadměrný odpočet daně z přidané hodnoty. Přehled o počtu uskutečněných místních šetření v roce 2002 poskytuje **Tabulka č. 22**. Záporný doměrek u daně z příjmů právnických osob vyplynul z vytýkacího řízení provedeného v návaznosti na neoprávněně uplatněný nárok na vrácení nadměrného odpočtu DPH.

Tabulka č. 22

Druh příjmu	Počet místních šetření		Doměřeno z místních šetření 2002 (v mil. Kč)
	2001	2002	
Daň z přidané hodnoty	49 198	52 787	859,73
Daně spotřební	4 354	6 292	28,61
Daň z příjmů PO	7 356	9 697	-4,02
Daň z příjmů FO - podáv. přízn.	16 324	23 569	54,43
Daň z příjmů FO - záv. činnost	2 874	3 893	27,13
Daň z příjmů - zvl. sazba (§36)	468	553	0,52
Daň z nemovitostí	4 087	6 492	1,75
Daň dědická darovací a z přev. nem.	1 798	3 136	1,79
Daň silniční	1 725	2 592	1,34
Ostatní kontrolované příjmy	3 966	4 613	32,02
CELKEM	92 150	113 624	1 003,3

b) Daňová kontrola

Daňová kontrola je vymezena ustanovením § 16 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Při daňové kontrole pracovník správce daně zjišťuje nebo prověřuje daňový základ nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné stanovení daně u daňového subjektu.

V roce 2002 provedly finanční úřady celkem **161 948** daňových kontrol. V tomto údaji se za jednu kontrolu považuje kontrola jedné daně za jeden rok. Na základě provedených daňových kontrol bylo na daních dodatečně vyměřeno celkem 5 099 mil. Kč.

Hlavní výsledky kontrolní činnosti v roce 2002:

Ztráta vykázaná u daně z příjmů právnických osob a daně z příjmů fyzických osob byla

snížena celkem o 3 491 mil. Kč. Na základě vytýkacích řízení ve smyslu ustanovení § 43 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, byla daňová povinnost zvýšena o 1 406 mil. Kč, nadměrné odpočty na dani z přidané hodnoty byly sníženy o 1 010 mil. Kč. Přehled o počtu a výsledcích daňových kontrol za rok 2002 ukazuje následující **Tabulka č. 23**.

Tabulka č. 23

Druh příjmu	Počet kontrol		Doměřeno z kontrol 2002 (v mil. Kč)
	2001	2002	
Daň z přidané hodnoty	31 874	29 539	1 206,53
Daně spotřební	1 224	1 149	354,04
Daň z příjmů PO	18 354	16 765	2 016,03
Daň z příjmů FO-podáv. příznání	35 700	31 918	1 014,54
Daň z příjmů FO-závislá činnost	29 479	24 265	242,14
Daň z příjmů zvl. sazba (§ 36)	10 822	8 843	30,83
Daň z nemovitostí	8 747	10 114	16,39
Daň dědická darovací a z přev. nemovitostí	47	193	19,51
Daň silniční	28 394	24 432	19,68
Ostatní kontrolované příjmy	9 695	14 730	179,28
CELKEM	174 336	161 948	5 098,97

Zkušenosti z provedených daňových kontrol za rok 2002 ukazují, že se zvyšuje časová náročnost na provedení jedné kontroly. Přispívají k tomu stále složitější právní vztahy mezi daňovými subjekty, které jsou ve větší míře využívány pro zastření samotné podstaty zkrácení daně, vytvářením řetězců vzájemně personálně a ekonomicky propojených osob, kde cílem deklarovaných transakcí je snížení základu daně z příjmů a uplatnění nadměrného odpočtu u daně z přidané hodnoty. Efektivnost kontrolní činnosti je ovlivněna i tím, že je mnoho daňových subjektů nekontaktních. Negativním poznatkem je růst agresivity daňových subjektů vůči pracovníkům územních finančních orgánů. Dochází k verbálnímu napadání pracovníků při provádění daňových kontrol, místních šetřeních a při vyhledávací činnosti. Na pracovníky útvarů daňové kontroly jsou podávány ze strany daňových subjektů neoprávněné stížnosti, na jejichž šetření a administrativní vyřízení je třeba vynaložit pracovníky územních finančních orgánů i Ministerstva financí nezanedbatelný rozsah fondu pracovní doby.

Výběr daňových subjektů ke kontrole byl v roce 2002 zaměřen především na ty subjekty, které uplatňovaly mimořádně vysoké nadměrné odpočty daně z přidané hodnoty, dále na subjekty s opakovaně vykazovanou vysokou daňovou ztrátou, subjekty s propojenými majetkovými a obchodními vztahy a rovněž na subjekty, u kterých vznikly v důsledku vyhledávací činnosti finančních úřadů pochybnosti o uskutečnění prověřovaných obchodních operací.

Při daňových kontrolách byly zjišťovány v roce 2002 obdobné nedostatky jako v letech předchozích. Jedná se zejména o:

- krácení či zatajování příjmů či výnosů za účelem snížení základu daně z příjmů
- uplatnění odpočtu daně z přidané hodnoty z faktur za služby a zboží za účelem získání neoprávněného majetkového prospěchu na úkor státního rozpočtu;
- neoprávněné uplatnění částek do daňových nákladů či výdajů za účelem snížení základu daně z příjmů;
- legalizace nelegálně získaného zboží či zboží pochybného původu.

Oddělení specializované daňové kontroly na vybraných finančních úřadech v průběhu roku 2002 prováděla daňové kontroly na základě místně příslušných finančních úřadů a na základě návrhů vyhledávací činnosti. Rozhodnutí o účelnosti provedení daňových kontrol bylo v kompetenci vedoucích oddělení a mnohdy mu předcházela místní šetření, v úvahu byla brána i vymožitelnost eventuálních doměrků. Kontrolovány byly převážně právnické osoby, kontroly byly zaměřeny na daň z příjmů právnických osob a na daň z přidané hodnoty.

c) Vyhledávací činnost

Vyhledávací činnost je územními finančními orgány prováděna podle ustanovení § 36 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhledávací činnost není na finančních úřadech obvykle soustředěna do samostatných útvarů, nýbrž je vykonávána a zajišťována průběžně v rámci činností všech oddělení finančních úřadů, nejvíce však v rámci kontrolních a vymáhacích útvarů.

Výjimku tvoří vyhledávací oddělení zřízená na Finančním ředitelství pro hlavní město Prahu a na Finančním ředitelství v Ostravě, která vykonávají jak metodickou tak i samotnou vyhledávací činnost (od 1.9.2003 budou tato oddělení ustavena na všech zbývajících FŘ). U vytypovaných daňových subjektů zjišťují pracovníci v rámci vyhledávací činnosti všechny údaje týkající se příjmů, majetkových poměrů a dalších skutečností rozhodných pro správné a úplné vyměření a vymáhání daně u daňových subjektů. Získaná zjištění slouží příslušným správcům daně k dalšímu daňovému řízení.

Při vyhledávací činnosti jsou využívány zejména tyto zdroje:

- údaje z databází ADIS (automatizovaný daňový informační systém), ARES (automatizovaný registr daňových subjektů), údaje z obchodního rejstříku, Internetu, Intranetu,
- údaje z celostátních a místních evidencí (např. evidence obyvatelstva, evidence motorových vozidel),
- spolupráce s orgány státní správy (např. policie, katastrální úřady, celní úřady atd.)
- oznamovací povinnost právnických a fyzických osob podle ustanovení § 34 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů,
- monitorování celostátního a regionálního tisku,
- sledování celostátního i regionálního televizního zpravodajského vysílání a sledování reklam ve sdělovacích prostředcích,
- různá oznámení, podání a stížnosti občanů a organizací, firem
- využívání signálních informací,
- podněty z ostatních orgánů státní správy nebo samosprávy.

Vyhledávací činnost je zaměřena především na:

- zjišťování majetkových poměrů, především daňových dlužníků,
- zjišťování plateb jiným subjektům za prováděné práce,
- zjišťování existence nových provozoven,
- vyhledávání neregistrovaných plátců daně z přidané hodnoty a plátců daně z příjmů ze závislé činnosti,
- mapování daňových subjektů zabývajících se dovozem a opravami ojetých vozidel,
- zjišťování prodejců na tržištích, kterým byla následně uložena záznamní povinnost,
- zjišťování údajů od finančních institucí o existenci bankovních kont, na nichž dochází k významnému pohybu peněžních prostředků a u kterých je předpoklad, že jsou realizovány za účelem krácení daňových povinností,
- vyhledávání osob, které mají (nebo měly) v držení větší počet motorových vozidel.

d) Podněty předané orgánům činným v trestním řízení

Převážná většina podnětů předávaných orgánům činným v trestním řízení se týká trestného činu zkrácení nebo neodvedení daně (§ 178 TZ). Podněty předané orgánům činným v trestním řízení ohledně trestného činu zkrácení daně jsou jedním z výstupů zejména kontrolní činnosti finančních úřadů. Jsou to podněty, které se týkají např. nepřiznání příjmů, neodvádění sražené daně z příjmu, falšování daňových dokladů, nadměrný odpočet (u DPH) uplatněný na základě zfalšovaných daňových dokladů, daňové doklady vystavené neplátcem DPH.

Z údajů v **Tabulce č. 24** je patrný meziroční pokles počtu případů a nárůst částky.

Tabulka č. 24

OHLEDNĚ:	Počet případů předaných od počátku roku do konce téhož roku		Částka v mil. Kč	
	2001	2002	2001	2002
trestného činu zkrácení daně	1 758	1 451	2 062	2 266
jiného trestného činu	300	245	72	65
CELKEM	2 058	1 696	2 134	2 331

5. DAŇOVÉ ÚLEVY

a) Posečkání daně a povolení splátek

Celkový objem posečkaných daní a daní placených ve splátkách dosáhl v minulém roce výše 20 499 mil. Kč. V roce 2001 to bylo 20 656,9 Kč, což představuje meziroční pokles o 0,8 %. Základní přehled o objemu předpisných a odpisných vět, kterými se evidují posečkání daně a placení daně ve splátkách, za rok 2002 poskytuje **Tabulka č. 25**.

b) Příslušenství daně

Příslušenstvím daně se rozumí penále, zvýšení daně, náklady daňového řízení, úroky a pokuty. Z toho nejvýznamnější složku představuje penále. Penále je dlužník povinen zaplatit, nezaplatil-li splatnou částku daně nejpozději v den její splatnosti. Pokuty správce daně zpravidla ukládá za porušení povinnosti nepeněžité povahy. Zvýšení daně může správce daně uložit za pozdě podané daňové přiznání. Úrok se ukládá za dobu posečkání s placením. Ostatní příslušenství daně tvoří především exekuční náklady.

Tabulka č. 25

(v mil. Kč)

Přehled posečkané daně a povolených splátek za rok 2002		
Druh příjmu	CELKEM posečkáno	*z toho v min. letech
Daň z přidané hodnoty	6 163,3	2 572,0
Daň spotřební	164,6	47,3
Daň z příjmů právnických osob	4 588,5	686,8
Daň z příjmů srážkou § 36	42,7	31,7
Daň silniční	40,9	20,9
Daň dědická	6,1	1,4
Daň darovací	107,9	83,9
Daň z převodu nemovitostí	909,9	450,7
Daň z příjmů fyz. osob z příznání	1 357,2	838,7
Daň z příjmů fyz. osob-záv. činnost	266,2	174,8
Daň z nemovitostí	75,3	17,3
Ostat. příjmy. odvody a poplatky	5 979,9	1 356,2
CELKEM NOVÉ DANĚ	19 702,4	6 281,7
Daň z příjmů obyvatelstva	31,0	27,9
Ostatní zrušené daně	765,3	541,7
CELKEM STARÉ DANĚ	796,4	569,6
CELKEM	20 498,8	6 851,3

* objem daně posečkané k 31. 12. předchozího roku

Tabulka č. 26 udává celkový objem předepsaného příslušenství daně. Jeho výše v roce 2002 činila 12 304,9 mil. Kč. V roce 2001 to bylo 12 490,7, což znamená pokles o 1,3 %. Nejvyšší položku představuje penále z prodlení při placení daní, které činilo v roce 2002 celkem 11 949 mil. Kč.

Tabulka č. 26

(v mil. Kč)

Přehled předepsaného příslušenství daně za rok 2002						
Druh příjmu	celkem	exekuční náklady	pokuty	zvýšení daně	úrok	penále
Daň z přidané hodnoty	4 421,6	0,0	0,0	10,7	34,88	4 376
Daň spotřební	636,9	0,0	0,0	0,4	2,39	634
Daň z příjmů právnických osob	2 596,1	0,0	0,0	2,6	34,45	2 559
Daň z příjmů srážkou § 36	45,1	0,0	0,0	0,0	0,13	45
Daň silniční	207,3	0,0	0,0	3,9	0,38	203
Daň dědická	2,3	0,0	0,0	0,3	0,04	2
Daň darovací	14,3	0,0	0,0	1,8	0,48	12
Daň z převodu nemovitostí	3 55,99	0,0	0,0	30,8	8,15	317
Daň z příjmů fyz. osob z příznání	1 433,9	0,0	0,0	6,1	10,83	1 417
Daň z příjmů fyz. osob-záv. činnost	675,6	0,0	-0,1	0,0	19,2	656,5
Daň z nemovitostí	100,2	0,0	0,0	2,7	0,6	96,9
Ostat. příjmy. odvody a poplatky	1 713,0	154,4	13,8	0,0	31,0	1 513,8
CELKEM NOVÉ DANĚ	12 201,1	154,4	13,7	59,2	142,4	11 831,4
Daň z příjmů obyvatelstva	45,4	0,6	0,0	1,6	1,16	42
Ostatní zrušené daně	57,8	1,0	0,1	12,3	-30,58	75
CELKEM STARÉ DANĚ	104,1	1,6	0,1	13,8	-29,42	118
CELKEM	12 304,9	156,0	13,8	73,1	112,99	11 949

Podle údajů uvedených v **Tabulce č. 27** bylo za rok 2002 evidováno prominutí příslušenství daně v celkové výši 1 781,5 mil. Kč. To představuje zhruba 14,9% z příslušenství daně předepsaného za stejné období. Dle vyhlášky č. 299/93 Sb. mohou finanční úřady prominout příslušenství daně až do výše 300 tisíc Kč za rok.

Tabulka č. 27 (v mil. Kč)

Druh příjmu	Prominuté příslušenství daně (za r. 2002)
Daň z přidané hodnoty	409,8
Daň spotřební	6,7
Daň z příjmů právnických osob	301,6
Daň z příjmů srážkou § 36	5,3
Daň silniční	12,9
Daň dědická	0,1
Daň darovací	1,3
Daň z převodu nemovitostí	28,1
Daň z příjmů fyz. osob z příznání	122,2
Daň z příjmů fyz. osob-záv. činnost	59,4
Daň z nemovitostí	12,0
Ostat. příjmy. odvody a poplatky	815,7
CELKEM NOVÉ DANĚ	1 775,3
Daň z příjmů obyvatelstva	2,7
Ostatní zrušené daně	3,5
CELKEM STARÉ DANĚ	6,3
CELKEM	1 781,5

c) Prominutí daně

Tabulka č. 28 (v mil. Kč)

Druh příjmu	Prominutá daň (za r. 2002)
Daň z přidané hodnoty	-2,7
Daň spotřební	0,03
Daň z příjmů právnických osob	8,2
Daň z příjmů srážkou § 36	0,0
Daň silniční	3,2
Daň dědická	0,0
Daň darovací	0,7
Daň z převodu nemovitostí	38,8
Daň z příjmů fyz. osob z příznání	2,7
Daň z příjmů fyz. osob-záv. činnost	0,1
Daň z nemovitostí	3,0
Ostat. příjmy. odvody a poplatky	1 312,0
CELKEM NOVÉ DANĚ	1 366,0
Daň z příjmů obyvatelstva	0,0
Ostatní zrušené daně	1,5
CELKEM STARÉ DANĚ	1,5
CELKEM	1 367,5

Daň je oprávněno prominout pouze Ministerstvo financí (výjimku mají majetkové daně), a to pouze z důvodu nesrovnalostí vyplývajících z uplatňování daňových zákonů (na rozdíl od příslušenství daně, které lze prominout také z důvodu tvrdosti zákona). Na daních staré daňové soustavy bylo za rok 2002 evidováno prominutí daně celkem za 1,5 mil. Kč. Na nových daních bylo za stejné období evidováno prominutí daně celkem za 1 366 mil. Kč. Podrobné údaje o výši evidovaného prominutí daně podle jednotlivých druhů daní poskytuje **Tabulka č. 28.**

6. OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

V roce 2002 došlo k mírnému snížení počtu podaných opravných prostředků proti rozhodnutím správců daně. Počet podaných odvolání proti platebním výměrům podle jednotlivých daní dokumentuje **Tabulka č. 29.** Ve srovnání s rokem 2001 poklesl počet podaných odvolání o 1% a i celková částka poklesla o 32%.

Způsob vyřízení odvolání proti platebním výměrům v roce 2002 u finančních úřadů podle jednotlivých daní je uveden v **Tabulce č. 30.** Počet odvolání, jimž bylo vyhověno, klesl ve srovnání s rokem 2001 o 10,9 %, počet zamítnutých odvolání zůstal na stejné úrovni a počet odvolání postoupených FŘ vzrostl o 4,3 %. V roce 2002 z rozhodnutých odvolání finančními ředitelstvími bylo 75,3 % zamítnuto.

Přehled o žalobách k soudu proti rozhodnutí územních finančních orgánů a o výsledku řízení v roce 2002 poskytuje **Tabulka č. 31.** Krajské soudy z celkového počtu 911 žalob (nárůst ve srovnání s rokem 2001 o 55,6 %) 582 zamítly a 329 žalobám vyhověly.

Tabulka č. 29

Druh příjmu	Odvolání proti platebním výměrům podaná			
	v minulém roce a nevyřízená k 1. 1.		ve sledovaném období (2002)	
	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč
Daň z přidané hodnoty	1 055	1 695 481	5 995	1 220 797
Daně spotřební	13	967 818	131	102 379
Daň z příjmů PO	311	707 721	1 383	1 908 630
Daň z příjmů FO-podáv. přízn.	717	272 073	3 217	889 357
Daň z příjmů FO-závislá činnost	116	14 647	571	97 774
Daň z příjmů-zvláštní sazba (§ 36)	16	237	66	5 508
Daň z nemovitostí	108	3 048	603	10 685
Daň dědická, darovací a z přev. nem.	310	71 608	2 072	374 129
Daň silniční	65	1 854	449	19 004
Ostatní příjmy, odvody, poplatky	30	66 846	111	136 567
CELKEM	2 741	3 801 333	14 598	4 764 830

Tabulka č. 30

Druh příjmu	Způsob vyřízení u finančních úřadů 1)					
	vyhověno 2)		zamítnuto 3)		Postoupeno FŘ	
	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč
Daň z přidané hodnoty	2 034	170 084	923	173 544	2 811	2 086 997
Daň spotřební	6	13 668	8	3 228	114	85 431
Daň z příjmů PO	385	90 570	176	174 380	831	1 636 387
Daň z příjmů FO-podáv. přízn.	1 003	84 184	518	126 232	1 740	688 085
Daň z příjmů FO-závislá činnost	214	27 797	106	9 978	246	59 564
Daň z příjmů-zvláštní sazba (§ 36)	23	309	19	301	26	4 786
Daň z nemovitostí	367	4 500	122	2 226	148	5 539
Daň dědická, darovací a z přev. nem.	819	98 937	427	47 083	756	231 880
Daň silniční	232	2 004	135	6 485	98	11 836
Ostatní příjmy, odvody, poplatky	15	24 384	31	10 744	79	139 513
CELKEM	5 098	516 437	2 465	554 201	6 849	4 950 018

Tabulka č. 31

Druh příjmu	Způsob vyřízení u krajských soudů			
	zamítnuto		vyhověno	
	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč
Daň z přidané hodnoty	156	234 606	130	120 146
Daň spotřební	1	0	0	0
Daň z příjmů PO	81	243 577	56	91 149
Daň z příjmů FO podávajících příznání	229	552 520	93	47 531
Daň z příjmů FO závislá činnost	25	10 641	6	571
Daň z příjmů zvl. sazba § 36	0	0	0	0
Daň z nemovitostí	10	2 426	2	233
Daň dědická, darovací, z převodu nem.	39	53 246	16	5 355
Daň silniční	2	33	1	1
Ostatní	39	7 823	25	45 733
CELKEM	582	1 104 872	329	310 719

Poznámka: 1) rozdíl oproti celkovému počtu jsou nové případy dosud v řízení; 2) i částečně; 3) § 49 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb.

7. SANKCE

Finanční úřady ukládaly pokuty daňovým subjektům podle ustanovení § 37 a § 37a zákona o správě daní a poplatků, a to především za porušení povinností uložených rozhodnutím správce daně podle ustanovení § 39 zákona o správě daní a poplatků (nevedení evidencí uložených správcem daně), dále pokuty za porušení povinností dle ustanovení § 33 zákona o správě daní a poplatků a pokuty za porušení příslušných ustanovení zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2002 prováděly finanční úřady kontroly a ukládaly sankce podle zákona č. 136/1994 Sb., o barvení a značkování některých uhlovodíkových paliv a maziv a dále podle zákona č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu.

Blokové pokuty ukládali správci daně stánkovým prodejcům na veřejných prostranstvích (zejména za porušení povinností zajistit přístup k nabývacím dokladům na prodávané zboží, případně jejich zapůjčení).

Pokuty uložené za porušení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, jsou ukládány nejčastěji za neúplné a neprůkazné účetnictví (např. chybí-li fyzická inventura zásob, nemají-li daňové subjekty zaúčtovány všechny účetní případy či nevedou-li předepsané účetní evidence).

Přehled o sankcích ukládaných podle výše uvedených zákonů podává **Tabulka č. 32**.

Problematickou a administrativně velmi náročnou část agendy územních finančních orgánů představují sankce (především pokuty) ukládané jinými nedaňovými správními a státními orgány, které jsou finančním úřadům předávány v rámci tzv. dělené správy k vybírání a vymáhání. Vybírání a vymáhání pokut ukládaných jinými správními orgány odčerpává stávající kapacity specializovaných útvarů finančních úřadů a dopadá i na vymáhání vlastních daňových nedoplatků. Exekuční příkazy vydané finančními úřady jsou často napadány odvoláními, kde se odvolatel z neznalosti právní úpravy dovolává zrušení pokuty u finančního úřadu, namísto u ukladatele sankce, s námitkami, že pokuta nebyla uložena oprávněně. Finanční úřady nejsou kompetentní k prominutí nedaňových sankcí, uložených jinými orgány. Vedení těchto odvolacích řízení rovněž odčerpává disponibilní pracovní fond správců daně, který schází v jiných řízeních.

Tabulka č. 32

Sankce uložena dle	počet případů		částka v tis. Kč	
	2001	2002	2001	2002
zák. č. 337/1992 Sb., pokuty podle § 37	3 616	3 300	14 029	14 513
zák. č. 337/1992 Sb., § 37a blok. řízení	1 146	1 025	1 437	1 184
zák. č. 563/1991 Sb. o účet. -fyz. osobám	539	166	7 137	2 046
zák. č. 563/1991 Sb. o účet. -práv. osobám	261	71	7 927	4 369
CELKEM	5 562	4 562	30 530	22 114
zák. č. 136/1994 Sb.-pokuty dle § 9	0	2	0	3 030
zák. č. 303/1993 Sb.-pokuty dle § 7	1	117	10	265
CELKEM	1	119	10	3 295

Problémy spojené s vybíráním a vymáháním blokových pokut na místě nezaplacených, uložených jinými správními orgány a předaných územním finančním orgánům k vybírání a vymáhání, dále narůstají. Tyto pokuty na místě nezaplacené jsou ukládány jinými správními orgány mnohdy i nekontaktním osobám, rozhodnutí jsou neúplná nebo neobsahují základní náležitosti rozhodnutí. Nedoplatky na pokutách, ukládané cizincům, mladistvým, nezaměstnaným apod., jsou prakticky nedobytné. Údaje v pokutových blocích (adresa, identifikace osoby, podpis ukládajícího orgánu, úřední razítko se státním znakem) u blokových pokut na místě nezaplacených, jsou často nečitelné, nesprávně vyplňované nebo vůbec nejsou vyplněny. Vybírání a vymáhání těchto pokut ukládaných jinými správními orgány je tak velmi ztíženo a mnohdy zmařeno.

Problémy způsobuje též nejednotnost a nedostatečnost právní úpravy sankcí v nedaňových zákonech, např. místní příslušnost finančních úřadů dle různých kritérií, druhy sankcí, věcná příslušnost finančních úřadů k vymáhání nebo k vybírání a vymáhání.

Přetrvávají problémy se sankcemi ukládanými Policií České republiky. Hlavním problémem je struktura dlužníků. Velmi problematické jsou zejména pokuty ukládané cizincům. Vymáhání těchto pokut finančními úřady je značně neefektivní, vzhledem k často obtížné identifikovatelnosti přestupce na základě neúplných nebo nesprávných údajů uvedených v bloku na pokutu na místě nezaplacenou. **V roce 2002 převzaly územní finanční orgány k vymáhání celkem 527 574 případů nevybraných pokut, které byly uloženy jinými správními orgány v celkové částce 554 mil. Kč.**

Tabulka č. 33 „Přehled o pokutách uložených jinými orgány, ale vymáhaných finančními úřady ČR v roce 2002“, uvádí počet případů nevybraných pokut za rok 2002, předaných k vymáhání územním finančním orgánům, a to ve struktuře dle ukládajícího orgánu.

Tabulka č. 33

Ukládající orgán	Od počátku roku 2002			
	převzato FÚ k vymáhání		vymoženo FÚ	
	počet případů	částka (v mil. Kč)	počet případů	částka (v mil. Kč)
ČOI	767	5	765	5
IBP	419	10	439	10
ČZPI	719	10	689	9
Okresní úřady	329	4	363	3
Cenové pokuty FR	291	21	276	37
Dopr. inspektorát	336 182	251	291 488	226
Policie ČR	167 064	124	100 117	73
Ostatní	21 803	129	21 372	110
CELKEM	527 574	554	415 509	473

Tabulka č. 34

ROK	Od počátku roku 2002			
	převzato FÚ k vymáhání		vymoženo FÚ	
	počet případů	částka (v mil. Kč)	počet případů	částka (v mil. Kč)
1998	418 762	700	224 900	416
1999	474 770	719	272 500	480
2000	551 474	901	426 774	703
2001	516 328	659	439 801	585
2002	527 574	554	415 509	473
CELKEM	2 488 908	3 533	1 779 484	2 657

Tabulka č. 34 „Vývoj objemu pokut uložených jinými orgány, ale vymáhaných finančními úřady v letech 1998 až 2002“, uvádí vývoj v objemu pokut uložených jinými správními orgány a převzatých k vymáhání finančními úřady souhrnně za všechny ukládající orgány za posledních pět roků.

III. OSTATNÍ AGENDY

1. CENOVÁ KONTROLA

V průběhu roku 2002 provedli pracovníci oddělení cenové kontroly finančních ředitelství celkem **814 kontrolních akcí a šetření**. Ve správním řízení bylo vydáno **346 rozhodnutí**. Rozhodnutí o uložení pokuty za porušení cenových předpisů bylo vydáno **336**, celková částka uložených **pokut činila 40 682 tis. Kč**. V 10 případech bylo vydáno rozhodnutí za účelem zastavení či přerušování řízení a o podjatosti kontrolního pracovníka. V odvolacím řízení podle správního řádu byly pokuty sníženy nebo zrušeny u 23 rozhodnutí v celkové částce 9 028 tis. Kč. U 4 kontrol bude odvolací řízení dokončeno v roce 2003.

2. FINANČNÍ KONTROLA

Finanční ředitelství – oddělení finančních revizí – provedla v roce 2002 celkem **182 finančních kontrol**, při nichž bylo zjištěno neoprávněné použití nebo zadržování peněžních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu v celkové výši **1 116 964 tis. Kč**. V souvislosti s prováděnými revizemi byly zjištěny i **daňové nedostatky** v objemu **564 447 tis. Kč**.

Kromě finančních kontrol se FŘ zúčastnila také přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, v 5 vybraných krajích.

Závěry finančních kontrol projednala FŘ s vedením pověřovaných organizací a podle charakteru a stupně závažnosti postoupila místně příslušným finančním úřadům jako podnět k zahájení daňového řízení podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Na základě podnětu a stížností občanů provedla FŘ 3 kontroly. Další 3 zjištění z finančních kontrol byla postoupena Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže k posouzení, zda nedošlo k porušení zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek. V jednom případě úřad zahájil správní řízení.

3. SPRÁVA ODVODŮ ZA PORUŠENÍ ROZPOČTOVÉ KÁZNĚ

Finanční úřady v sídle okresů jsou ze zákona o územních finančních orgánech pověřeny správou odvodů za porušení rozpočtové kázně, což v sobě zahrnuje povinnosti podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, směřující k správnému zjištění, stanovení, předepsání a vybrání odvodů za porušení rozpočtové kázně.

V roce 2002 provedly finanční úřady **14 460 těchto kontrol a místních šetření**, což je více než dvojnásobek kontrol provedených v roce 2000 a o 1 000 kontrol více než v roce 2001.

Široký záběr kontrol provedený finančními úřady v roce 2001 pokračoval i v roce 2002. Finanční úřady věnovaly pozornost širokému spektru dotačních oblastí a dotačních titulů z oblasti bydlení, zemědělství, sociálních služeb, zdravotnictví až po oblast kultury a školství. Z celkového počtu kontrol bylo **28% provedeno v oblasti podpor bydlení**, tj. především u obcí. Značná část kontrol končila nálezem a předepsáním odvodu za porušení rozpočtové kázně a s tím souvisejícího penále.

Finanční úřady se zaměřily i na kontroly dříve naprosto opomíjených oblastí, tj. oblasti sociálních věcí, zdravotnictví, kultury a školství. V těchto oblastech bylo za rok 2002 provedeno celkem **2 125 kontrol**, nejvíce v oblasti sociálních služeb. Velkou a tradiční oblastí kontroly zůstávají dotace, návratné finanční výpomoci a ostatní příspěvky poskytované Ministerstvem zemědělství. Tato oblast je druhou největší, které se finanční úřady v loňském roce věnovaly a směřovalo sem 22 % jejich kontrolní činnosti.

Celkově bylo v roce 2002 zkontrolováno téměř **50 mld. Kč poskytnutých dotací**, návratných finančních výpomocí a ostatních příspěvků. Důsledkem těchto kontrol finančních úřadů bylo předepsání **7 mld. Kč k odvodu** do státního rozpočtu (tj. odvodu i penále). Důvody vedoucí ke stanovení odvodu a penále se pravidelně opakují – nedodržení zálohování, stanovených termínů, spoluúčasti vlastních prostředků, rozsahu a objemu prací, v mnoha případech pak nedodržení stanoveného účelu.

Hlavním zdrojem informací o příjemcích dotací je pro finanční úřady **informační systém CEDR**. Stává se důležitým nástrojem vzhledem k tomu, že bude evidovat i prostředky poskytnuté **Evropskou unií**, ať již v rámci předvstupní pomoci nebo okamžité pomoci, jako jsou prostředky již poskytnuté z evropského Fondu solidarity na odstranění následků povodní z roku 2002. Proto naprosto nezbytným předpokladem pro jeho bezchybné fungování je jeho úplné a přesné naplnění potřebnými daty ze strany poskytovatelů dotací.

4. STÁTNÍ DOZOR NAD LOTERIEMI A SÁZKOVÝMI HRAMI

V průběhu roku 2002 provedli pracovníci finančních úřadů, kteří vykonávají státní dozor nad loteriami a sázkovými hrami **22 255 kontrol** zaměřených na dodržování příslušných norem zajišťujících řádné provozování loterií a sázkových her. Uložili **41 pokut** v úhrnné **výši 1 372 700 Kč**.

Ve srovnání s rokem 2001 vzrostl počet kontrol o více než 6 000. Nárůst vyplývá především z vyššího počtu časově nenáročných kontrol zákazu hry osob mladších 18 let, prováděných ve sběrnách kursových sázek (kterých je okolo 2,5 tisíce) a v hernách, kde jsou umístěna technická zařízení obsluhovaná přímo sázejícími (kostky, ruleta). Tato technická zařízení jsou poměrně novým a rychle se rozvíjejícím prvkem na loterijním trhu. Účast mládeže do 18 let na hazardních hrách je společensky velmi závažný problém, proto zákaz hry účastníkům této věkové kategorie je jedna ze zásadních podmínek řádného provozování loterií a sázkových her a tedy i předmětem kontrol prováděných orgány státního dozoru u provozovatelů těchto sázkových her.

IV. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

a) Mezinárodní spolupráce při správě přímých daní

Mezinárodní spolupráce při správě přímých daní obecně vychází z principů stanovených Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj – OECD. Hlavním cílem OECD v oblasti daňové problematiky je spolupráce daňových orgánů jednotlivých států v boji proti daňovým podvodům vybudováním smluvně zajištěného systému vzájemné informovanosti a spolupráce. Řešení otázek souvisejících s uvedeným cílem spadá do působnosti Výboru pro fiskální záležitosti, v jehož rámci operují tématicky členěné pracovní skupiny. Pověření pracovníci české daňové správy se účastnili zasedání těchto pracovních skupin a podíleli se na jejich činnosti, především v oblasti smluv o zamezení dvojího zdanění, výměny informací a zdanění nadnárodních společností.

Oblast daňových rájů. V rámci plnění závazků vyplývajících z členství v OECD má dále Česká republika za úkol zajistit realizaci doporučené dohody OECD, týkající se výměny informací v oblasti daní s takovými zeměmi, které vykazují znaky nekalé daňové soutěže. V roce 2002 Česká republika oslovila pět zemí se znaky daňových rájů s cílem iniciovat negociační proces a uzavřít bilaterální dohody o výměně informací v daňových záležitostech.

Mezinárodní výměna informací v oblasti přímých daní je realizována v souladu se zákonem č. 253/2000 Sb., o mezinárodní pomoci při správě daní a o změně zákona č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, v návaznosti na uzavřené smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Nejvíce využívanými typy spolupráce jsou výměna informací na dožádání a výměna informací z vlastního podnětu, s nimiž jsou obvykle spojena šetření daňových orgánů.

Neustálý nárůst korespondence spojené s mezinárodní výměnou informací je zřejmý z přehledu v **Tabulce č. 34** a dokazuje, že tato forma mezinárodní spolupráce je významným nástrojem při potírání daňových úniků. Zatímco v roce 1997 bylo vyřízeno pouhých 197 spisů souvisejících s uvedenou oblastí, z výsledků činnosti za rok 2002 vyplývá, že se realizovalo 1 040 kontaktů s našimi smluvními partnery. Nárůst oproti roku 2001 představuje 12,5%.

Ve srovnání s loňským rokem se změnilo pořadí největších smluvních partnerů a zároveň došlo k dalšímu rozšiřování počtu spolupracujících států. Nejvíce zasílaných žádostí směřovalo do Německa (19%), přičemž druhým nejžádanějším státem se stalo Slovensko (17%). Nezanedbatelný počet žádostí byl zaslán do USA (10%) či Velké Británie (8%). Naopak 54% všech obdržených dožádání ze zahraničí představovaly žádosti z Německa. Počtu dožádání ze Slovenska (17%) se přiblížil počet žádostí z Ruska (10%).

Co se týče dalších užitečných a moderních forem mezinárodní kooperace, byl v souladu s doporučeními OECD v roce 2002 rozpracováván plán realizace **automatické výměny informací**. V praxi se jedná o mezinárodní systematický přenos informací týkajících se různých kategorií příjmů na základě předem dohodnutých podmínek s jednotlivými státy v režimu zákona. K tomu, aby informace mohly být předmětem automatické výměny, musí být především běžně dostupné domovské daňové správě, nejlépe v automatizované podobě. V České republice je zabezpečení relevantní datové základny pro umožnění automatické výměny informací důležitým úkolem. Prozatím se automatická výměna informací v České republice uskutečňuje pouze jednostranně, a to z iniciativy některých partnerských zemí, např.

Spojených států amerických, Austrálie, Dánska.

Tabulka č. 35

Četnost korespondence spojené s výměnou informací	
1998	442
1999	506
2000	630
2001	925
2002	1 040

V oblasti převodních cen byly na základě provedené analýzy ve vztahu k výkonu správy daní učiněny patřičné kroky ke zefektivnění práce daňové správy v této oblasti.

Daňová správa vč. kontroly převodních cen je i nadále zajišťována v rámci daňového řízení u příslušných finančních úřadů dle jejich územní působnosti. Pro účely kontroly převodních cen jsou průběžně proškolení příslušní pracovníci. Postupně zde v rámci daňové správy vzniká skupina specialistů, kteří se na převodní ceny více zaměří.

V roce 2002 byla zahájena úzká spolupráce se zahraničními daňovými správami. Kromě již zmíněných forem spolupráce se jeví jako velmi účinný nástroj provádění „simultánních daňových kontrol“. Tyto se uskutečňují na základě doporučení OECD a lze je charakterizovat jako dohody mezi dvěma či více daňovými správami o tom, že budou souběžně a nezávisle na sobě na svém území prošetřovat daňové záležitosti daňových subjektů, na kterých mají společný zájem. V této oblasti je významná především probíhající přímá spolupráce se slovenskou daňovou správou.

Pro účely sledování uplatňování převodních cen a zjednodušení daňové správy u subjektů personálně a ekonomicky spojených se zahraničními osobami jsou doplňovány a sestavovány příslušné databáze. Z tohoto důvodu byla také doplněna daňová přiznání k daním z příjmů právnických i fyzických osob o příslušný údaj. Zavedení tohoto údaje respektuje požadavek minimálního zatížení jak daňových poplatníků, tak daňové správy. Přitom je tento údaj v kombinaci s dalšími daty z hlediska vypovídací schopnosti velmi cenný.

Z hlediska legislativy je třeba konstatovat, že současná právní úprava převodních cen je dostačující. Základní princip – princip tržního odstupu je zakotven v příslušných ustanoveních zákona o daních z příjmů. I přesto je nadále vyvíjena snaha o úpravu daňové legislativy s cílem zefektivnit správu daní v oblasti převodních cen. Jde především o zakotvení možnosti uzavírání „předběžných cenových dohod“ jako účinného nástroje předcházení daňovým únikům v oblasti převodních cen a případným soudním sporům v souvislosti s kontrolou převodních cen.

b) Mezinárodní spolupráce při správě daně z přidané hodnoty

V průběhu roku 2002 byly realizovány další přípravné činnosti pro zavedení mezinárodní administrativní spolupráce v oblasti nepřímých daní, zejména přípravy na zavedení přechodného režimu daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) po vstupu České republiky do EU a s tím související zavedení systému (VAT Information Exchange System), dále jen „VIES“. Za tímto účelem bylo v únoru 2002 vytvořeno v rámci Ministerstva financí nové oddělení – **Mezinárodní spolupráce při správě DPH**, které vykonává funkci „**Central Liaison Office**“, dále jen „CLO“ v souladu s Nařízením 218/92/EHS. CLO je centrální útvar pro kontakt s ostatními členskými státy v oblasti administrativní spolupráce týkající se DPH. Hlavním úkolem oddělení je zajistit efektivní a flexibilní spolupráci při správě DPH mezi českou daňovou správou a daňovými správami ostatních zemí.

V průběhu roku 2002 byla pozornost věnována především činnostem souvisejícím s postupným vytvářením podmínek pro mezinárodní administrativní spolupráci v oblasti DPH s členskými státy Evropské unie. Jedná se zejména o přípravu potřebných administrativních a kontrolních mechanismů, spolupráci na tvorbě aplikací v rámci systému ADIS a vývoj komunikačního uzlu VIES. Zkušenosti pro tuto praxi byly získávány především na základě spolupráce s daňovými správami členských států Evropské unie a kandidátských zemí.

Z hlediska praktické výměny informací byla iniciována spolupráce v oblasti výměny informací u DPH s nečlenskými zeměmi Evropské unie prostřednictvím podnětu k postupnému rozšiřování smluv o zamezení dvojího zdanění tak, aby se vztahovaly v článku o výměně informací na všechny typy daní ukládané smluvními státy, tedy i na DPH.

V rámci zmíněné oblasti byla prováděna metodická činnost pro pracovníky územních finančních orgánů a rovněž byla dokončena příprava informační kampaně pro daňovou veřejnost v souvislosti s novými povinnostmi plátců DPH po vstupu České republiky do Evropské unie.

c) Mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění

Z hlediska mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění vstoupily v roce 2002 v **platnost** tři smlouvy o zamezení dvojího zdanění – nová smlouva s Kanadou, nová smlouva s Makedonií, které tak od 1. 1. 2003 nahradily ve vzájemných daňových vztazích dosud uplatňované smlouvy (v případě smlouvy s Makedonií, smlouvu se SFRJ), a smlouva s Mexikem. V návaznosti na uzavření těchto smluv byla zajištěna jejich publikace ve Sbírce mezinárodních smluv.

Smlouva o zamezení dvojího zdanění s Mexikem, jak je uvedeno výše, vstoupila v platnost již v roce 2002, smlouva se Slovenskem byla podepsána a v závěru roku ještě projednávána Parlamentem ČR a měla by tudíž vstoupit v platnost v roce 2003.

Na expertní úrovni byly v roce 2002 dojednány smlouvy s Jordánskem, Gruzii a Turkmenistánem.

V souvislosti s uzavřením nových smluv o zamezení dvojího zdanění, proběhlo jednání se SRN, započata byla jednání s Chile. Naopak se nepodařilo uskutečnit jednání s Jugoslávií (záplavy v České republice) a se Sýrií.

V průběhu roku 2002 bylo vypracováno několik Pokynů řady „D“, vztahujících se k mezinárodnímu zdaňování. Jedná se zejména o Pokyn D-235 „Sdělení k problematice charakteru plateb souvisejících s rozvojem elektronického obchodu“, v návaznosti na uplatňování smluv o zamezení dvojího zdanění. Vypracovány byly rovněž Pokyny či Sdělení k novým smlouvám o zamezení dvojího zdanění. Vše bylo publikováno ve Finančním zpravodaji Ministerstva financí.

V. MODERNIZACE DAŇOVÉ SPRÁVY

I v roce 2002 pokračovala „Modernizace daňové správy“. Tento proces zefektivňování činností daňové správy nabyl nového rozměru a byl zaměřen na zavedení vnitřních opatření v daňové správě tak, aby byly vytvořeny předpoklady pro přechod od dosavadní správy daní k řízení systému výběru daní.

Jednalo se zejména o změnu organizační struktury Ústředního finančního a daňového ředitelství, jakožto vrcholového orgánu české daňové správy a o rozšíření systému vzdělávání, kde byl vypracován dokument o jednotné přípravě lektorů zajišťujících vzdělávání zaměstnanců daňové správy. K praktickému využití byl zaveden v síti intranetu Ministerstva financí-Ústřední finanční a daňové ředitelství, rozsáhlý daňový výukový program pro vzdělávání zaměstnanců daňové správy tzv. „TAX TEST“. Na přelomu roku byla připravena verze tohoto programu pro daňovou veřejnost. Tato verze bude dostupná na nových internetových stránkách Ústředního finančního a daňového ředitelství. Pro zlepšení komunikace, a v této souvislosti i prezentace daňové správy bylo navrženo a schváleno logo české daňové správy, které bylo poprvé veřejnosti prezentováno ve „Výroční zprávě české daňové správy 2001“, vydané v roce 2002.

V rámci zlepšení komunikace s daňovou veřejností byl v závěru roku připraven průzkum veřejného mínění, který byl zaměřen na zjištění spokojenosti daňové veřejnosti s rozsahem a způsobem poskytovaných informací daňovou správou. Dále byly započaty práce na rekonstrukci internetových stránek Ústředního finančního a daňového ředitelství ve snaze zjednodušit daňové veřejnosti přístup k informacím z daňové oblasti. Z důvodů zkvalitnění provádění daňové kontroly správci daní, byly navrženy efektivnější způsoby využití programu pro výběr daňových subjektů k daňové kontrole. V oblasti informačních technologií byly zahájeny práce na centralizaci dat v systému ADIS s cílem vytvoření reálných možností pro provádění analýz, které napomohou včasnému odhalení rizik při správě daní. S orgány státní správy, které vedou vlastní registry, kterými jsou například registry občanů, podnikatelů, motorových vozidel a nemovitostí, probíhala jednání o vzájemném propojení těchto registrů s cílem jejich využití pro daňová řízení. Byly vytvořeny předpoklady pro zavedení elektronického podpisu a tím i možnosti podávání daňového přiznání elektronickou cestou.

a) Bilaterální spolupráce

Součástí bilaterální spolupráce byly i projekty „Twinning“. V březnu 2002 skončil tzv. „velký“ Twinning prováděný s daňovou správou Velké Británie. Kromě základních dokumentů týkajících se obecných zásad pro zefektivnění výběru daní v České republice bylo vytvořeno dalších 23 dílčích dokumentů s návrhy na řešení otázek v různých oblastech činnosti daňové správy. Takto vypracované návrhy byly v maximální míře využity jako podkladový materiál pro zajištění nutných změn, které jsou potřebné k dosažení úrovně, na které daňová správa vystupuje jako poskytovatel služeb daňovým subjektům.

Pro získání zkušeností v oblastech, které se staly aktuálnějšími po schválení služebního zákona, jenž se stal součástí právního řádu České republiky, byl na podzim roku 2002 zahájen projekt „Twinning – Light“ ve spolupráci s daňovou správou Francie na téma „Organizace a řízení daňové správy“.

Cílem zmíněného projektu bylo získání informací o strategickém a operativním plánování ve francouzské daňové správě, o systému hodnocení výkonnosti jednotlivých orgánů,

seznámení se s organizační strukturou, principy řízení a financováním daňové správy ve Francii a v neposlední řadě seznámení se systémy poskytování služeb daňovým subjektům.

V průběhu tohoto projektu byly zorganizovány čtyři semináře na předem stanovená témata s tím, že v roce 2003 proběhne studijní stáž zástupců české daňové správy ve Francii a po závěrečném hodnocení bude projekt ukončen.

Seminářů se zúčastnili zástupci vrcholové managementu Ministerstva financí-Ústředního finančního a daňového ředitelství a územních finančních orgánů. Z ohlasů a reakcí účastníků seminářů lze jednoznačně usuzovat, že tento projekt „Twinning light“ byl po obsahové i technické stránce považován za velice užitečný a prospěšný.

b) Multilaterální spolupráce

I v roce 2002 se činnost české daňové správy soustředila na spolupráci s mezinárodní daňovou organizací „Evropská organizace daňových správ (IOTA)“, v které je Česká republika, jako jeden z jejich zakladatelů, řádným členem již od roku 1997.

I přesto, že na 6. Valném shromáždění IOTA, které se konalo v září 2002 v Rize, Lotyšsko, bylo ukončeno tříleté působení České republiky ve Výkonném výboru IOTA, v souladu s předpisy této organizace, pokračovala česká daňová správa v práci, jejíž rozsah je dán statutem řádného člena této organizace. Cíl české daňové správy byl jednoznačný: poskytnout svým pracovníkům možnost zúčastnit se seminářů pořádaných IOTA tak, aby mohli načerpat informace a zkušenosti z jiných daňových správ. V roce 2002 se 11 seminářů zúčastnilo celkem 16 pracovníků české daňové správy.

Aktivitu si česká daňová správa uchovala i v oblasti publikační činnosti, když přispěla svými články do časopisu TAX TRIBUNE, který je vydáván mezinárodní daňovou organizací IOTA.

Kromě toho se zástupci české daňové správy v roce 2002 zúčastnili dvou Výročních konferencí mezinárodní daňové organizace „Centrum Amerických daňových správ (CIAT)“, které se konaly v květnu v Quebecu, Kanada a v říjnu v Paříži, Francie.

Pokračovala také spolupráce mezi českou a slovenskou daňovou správou. V roce 2002 se v rámci této spolupráce uskutečnily semináře na téma: "Identifikace osob v informačním systému", "Kontrolní systém výběru příjmů a účtování příjmů", "Analýza plnění daňových příjmů", „Vzdělávání zaměstnanců daňové správy“, "Rizikový management-vnitřní rizika v rámci daňové správy a oblast řízení lidských zdrojů". Tyto semináře se uskutečnily v Praze, Banské Bystrici a ve vzdělávacím zařízení Ministerstva financí ve Smilovicích.

Česká i slovenská daňová správa vyjádřila zájem nadále v této spolupráci pokračovat i v dalších letech a to bez ohledu na případný vstup obou zemí do Evropské unie, protože výměna zkušeností a předávání si tzv. „dobré praxe“ je neocenitelným nástrojem při zlepšování činnosti daňových správ v rámci procesu „Modernizace daňové správy“. Tento proces je kontinuální, byť obsahuje některé dílčí významné milníky, ke kterým vstup do Evropské unie zcela jistě patří.

VI. INFORMATIKA

Automatizovaný daňový informační systém (ADIS) je aplikačně technickou podporou daňové správy. Jedná se o celorepublikovou aplikaci s vybudovanou jednotnou technickou infrastrukturou.

Aplikační verze programů se skládá z modulů pro zpracování daňových přiznání jednotlivých daní, z modulů společných průřezových činností, které jsou potřebné pro správu, evidenci, vybírání a vymáhání daní a z modulů nezbytné systémové podpory.

V rámci každoročního rozvoje automatizovaného daňového informačního systému byly v roce 2002 řešeny zejména tyto úkoly:

- každoroční zpracování změn plynoucích z novel daňových zákonů spojených s úpravou daňového přiznání, výstupních tiskopisů, výpočetních algoritmů apod.;
- rozšíření služeb poskytovaných široké veřejnosti v oblasti elektronického zpracování písemností. V listopadu 2002 byla zprovozněna na Internetu MF aplikace **Podání daňového přiznání na počítačové sestavě s doručením datové zprávy neopatřené zaručeným elektronickým podpisem**;
- v oblasti přípravy informatiky na vstup ČR do EU je postupně budována aplikační podpora národního uzlu VIES a aplikační podpory úřadu CLO pro výměnu intrakomunitárních informací v oblasti daně z přidané, včetně budování kontrolních mechanismů do daňového řízení;
- budování centrálního registru daňových subjektů jako centralizovaného registru daňové správy;
- s ohledem na požadavky na rozvoj aplikací posilování a obnova hardware na všech úrovních daňové správy.

VII. PERSONALISTIKA

a) Stav zaměstnanců

V roce 2001 bylo v návaznosti na zákon č. 311/1999 Sb. schváleno zvýšení počtu zaměstnanců pro územní finanční orgány. Touto úpravou byl řešen nárůst počtu daňových subjektů a vyšší náročnost fungování ÚFO. V roce 2002 však plánované navýšení počtu zaměstnanců ÚFO zůstalo vzhledem k ekonomické situaci státu a následným úsporným opatřením nenaplněno.

Limit počtu zaměstnanců ÚFO k 1. 2. 2002 činil **15 793** a oproti limitu k 1. 1. 2001 (15 853 zaměstnanců) byl o 60 zaměstnanců nižší. Limit počtu zaměstnanců byl ke 31. 12. 2002 plněn **na 99,5%** a skutečný evidenční počet činil **15 707** zaměstnanců (Tabulka č. 36 a č. 37). Tabulka č. 38 ukazuje věkové složení zaměstnanců k 31. 12. 2002.

Tabulka č. 36

ROK	Plánovaný počet zam.	Skutečný evidenční počet zam.	Plnění
1998	14 209	14 164	99,7%
1999	14 209	14 155	99,6%
2000	14 987	14 676	97,9%
2001	15 853	15 656	98,6%
2002	15 793	15 707	99,5%

Tabulka č. 37

Celkový počet zaměstnanců	15 707	100%
z toho : počet žen	11 954	76%
zaměstnanci s VŠ vzděláním	4 967	32%
odborní zaměstnanci	15 429	98,2%

Tabulka č. 38

	věk do 30 let	31 – 40 let	41 – 50 let	nad 51 let
počet zaměstnanců	2 480	3 957	5 068	4 202
podíl v %	16%	25%	32%	27%

b) Obměna zaměstnanců

V roce 2002 bylo do pracovního poměru přijato celkem 1 221 zaměstnanců, tj. 7,8% ze stavu zaměstnanců ÚFO (v r. 2001 činil podíl přijatých zaměstnanců 13,4%). Ve sledovaném období pracovní poměr ukončilo celkem 1 107 zaměstnanců, což je 7,05% ze stavu zaměstnanců (v r. 2001 činil podíl odchodů 7,0%).

Míra fluktuace, tj. podíl neplánovaných odchodů ke stavu zaměstnanců ke konci roku 2002 dosáhla 3,9%, což v porovnání s předchozím rokem, kdy byla 4,2%, představuje viditelný pokles. Snížením míry fluktuace dochází ke zvýšení stabilizace zaměstnanců a následně ke zvýšení kvality práce ÚFO.

c) Odměňování

Průměrný měsíční plat zaměstnance územního finančního orgánu v roce 2002 činil **16 803 Kč**. Průměrný měsíční plat v roce 2002 nepatrně překračuje plánovanou výši průměrného platu. K navýšení platu došlo vzhledem k nenaplnění plánovaného počtu zaměstnanců a dodatečnému přidělu prostředků na zvláštní příplatky. Podíl přiznaného tarifního platu se v roce 2002 výrazně zvýšil, a to i přesto, že se na základě legislativní úpravy (nařízení vlády č. 67/2002 Sb.) zvýšil zvláštní příplatek.

Díky dobré personální politice se daří stabilizovat pracovníky a snižovat míru fluktuace. Stabilizace se projevuje zejména prodlužováním odborné praxe pracovníků a má značný vliv na jejich postup do vyšších platových stupňů, tím následně na růst platových tarifů.

Tabulka č. 39

ROK	Plánovaná výše prům. platu	Průměrný měsíční plat	Přiznaný tarifní plat	Podíl přiznaného tarifního platu k prům. měs. platu	Prům. hrubá měsíční mzda zaměstnanců ve veřejné správě
1998	12 546 Kč	12 612 Kč	9 222 Kč	73,1%	12 066
1999	14 203 Kč	14 269 Kč	10 876 Kč	76,2%	13 651
2000	14 288 Kč	14 626 Kč	10 981 Kč	75,0%	13 933
2001	15 475 Kč	15 713 Kč	11 671 Kč	74,2%	15 338
2002	16 645 Kč	16 803 Kč	13 261 Kč	78,9%	16 949

V průběhu roku 2002 byly řešeny další úkoly spojené s implementací zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (Služební zákon) a s přípravou územních finančních orgánů na zavedení systemizace.

d) Napadení pracovníků ÚFO

Tabulka č. 40 uvádí statisticky zpracovaná data vztahující se k napadení pracovníků územních finančních orgánů v roce 2000-2002.

Celkový počet napadení pracovníků ÚFO dosáhl 83% předcházejícího roku. Došlo k nárůstu fyzického napadení o 29%, z celkového počtu 7 případů v roce 2001 na 9 případů v roce 2002. Na druhou stranu verbální napadení pracovníků ÚFO (nahlášené případy) má klesající tendenci a to o 19% oproti roku 2001.

Tabulka č. 40

	2000	2001	2002
Napadení při výkonu zaměstnání	60	84	74
fyzické napadení	4	0	8
verbální napadení	56	84	66
Napadení pro výkon zaměstnání	20	31	24
fyzické napadení	2	3	0
verbální napadení	18	28	24
Ostatní případy*	13	12	8
fyzické napadení	4	4	1
verbální napadení	9	8	7
CELKEM	93	127	106
fyzické napadení	10	7	9
verbální napadení	83	120	97

* Ostatní případy- jsou případy fyzického i verbálního napadení pracovníků ÚFO, u kterých nelze prokázat, že byly vedeny v souvislosti s činností ÚFO.

e) Vzdělávání zaměstnanců

Vzdělávání se realizuje ve smyslu rozšířené koncepce, schválené vedením Ministerstva financí na základě předložených pedagogických dokumentů (učebních plánů a učebních osnov). Koncepce a realizační postupy byly bez připomínek vzaty na vědomí vládou České republiky na jejím zasedání dne 9. ledna roku 2002 (čj.:1706/2001). Realizace vzdělávání zaměstnanců ÚFO odpovídá postupům, vymezeným „Pravidly, kterými se stanoví způsob přípravy zaměstnanců ve správních úřadech a v Úřadu vlády ČR“, schválenými Usnesením vlády číslo 1028 ze dne 10. října 2001.

Komplexní vzdělávací systém pro zaměstnance územních finančních orgánů tvoří 210 převážně týdenních kurzů, které se realizují ve dvou vzdělávacích zařízeních (Vltava ve Smilovicích a Přehrada v Luhačovicích). Pouze úvodní všeobecné školení (typu A) pro nové zaměstnance probíhá v garanci finančních ředitelství.

Vzdělávání, určené pro zaměstnance finančních úřadů a finančních ředitelství, je zformováno do uspořádaného, didakticky propracovaného, otevřeného, pružného a pravidelně aktualizovaného systému. Odborná část interního vzdělávání vychází z daňové legislativy České republiky, současné daňové praxe, pedagogické teorie a ze znalostí o vzdělávání v daňových správách, uplatňovaném v zemích Evropské unie.

Výuka se uskutečňuje v rámci trojstupňového vzdělávání, na které navazují kurzy aktualizací, kurzy pro metodiky a kurzy, určené řídicím zaměstnancům ÚFO (počty absolventů interního školení zaměstnanců ÚFO za poslední tři roky prezentuje **Tabulka č. 41**.

Tabulka č. 41

Druhy školení podle interního vzdělávacího systému	Rok			CELKEM absolventů
	2000	2001	2002	
všeobecné vstupní školení (A) – I. stupeň	631	1 137	716	2 484
profilující kurzy (B)	431	1 152	1 429	3 012
výběrové k. – účetnictví, ADIS, právo aj.	580	557	531	1 668
odborné kurzy (OK) – II. stupeň	284	147	422	853
odborně specializační (OSK) – III. stupeň	1 576	838	119	2 533
aktualizační k. pro zkušené z. (OAK)	724	603	232	1 559
výběrové k. pro zkušené z. (OAKV)	1 121	1 343	1 682	4 146
pro vedoucí oddělení a referátů (ŘZV)	754	499	548	1 801
pro ředitele FŘ, FÚ a jejich zást. (ŘZ)	133	243	276	652
andragogika (příprava lektorů)	23	74	62	159
e- learning EU (distanční studium)	-	1 620	11 366	12 986
EU pro vedoucí zaměstnance	-	86	86	152

Kvalita vzdělávání je přímo odvislá od úrovně didaktických dovedností lektorů. Z tohoto důvodu je součástí vzdělávacího systému vzdělávání lektorů prostřednictvím fakultativních kurzů andragogika I. a andragogika II.

V souladu s Usnesením vlády České republiky číslo 841/1999, bod II/1/a ze dne 25. srpna 1999 a z rozhodnutí ministra financí číslo 3/2000 ze dne 21. března 2000 byl, zahájen vývoj a ověřování distanční učební a zkušební pomůcky k znalostem o Evropské unii včetně části o daňových správách (12 hodin výuky formou e-learningu). Termín ukončení vzdělávání 12 500 zaměstnanců ÚFO (mimo technický a obslužný personál), daný Usnesením vlády číslo 46, ze dne 12. 1. 2000, byl splněn.

Hlavním zdrojem informací o činnosti interního vzdělávacího systému jsou metodické dohlídky a dále ankety, na které písemně odpovídá každý účastník vzdělávání po absolvování

kurzu a pravidelné písemné ankety mezi lektory.

Ve snaze o dosažení vysoké efektivity výuky je koordinován vývoj a ověřování pracovní a učební pomůcky TaxTest, která se sestává z učebních osnov, cvičebního modulu pro samostudium, modulu testovacího a knihovny. TaxTest je využíván nejen k didaktickým účelům, ale slouží i jako lehce dostupný zdroj daňové legislativy, předpisů a dokumentů (zákonů, judikátů, metodických pokynů MF a pod.). Aktualizaci a věcnou správnost všech vložených materiálů kontrolují garanční skupiny.

Na základě § 5 zákona č. 106/1999 Sb., o zveřejňování informací, byla vyvinuta moderní elektronická pomůcka k informování a vzdělávání veřejnosti v daňové problematice. Tato pomůcka bude v roce 2003 zveřejněna na internetu ÚFDŘ

Vzdělávání bylo posuzováno komisaři EU a zástupci twinningového programu z Francie a Finska. Bylo shledáno, že komplexní vzdělávací systém odpovídá všem standardům EU, a v některých svých částech, např. ve využívání e-learningu, podpůrných informačních systémů a možnostech identifikace vzdělávacích potřeb, je překonává.

VIII. HOSPODAŘENÍ DAŇOVÉ SPRÁVY

a) Příjmy ÚFO

Příjmy ÚFO dosáhly v roce 2002 výše 51 653 tis. Kč, z čehož 22 586 tis. Kč činí čerpání rezervního fondu.

Upravený rozpočet příjmů (bez zkrácení o výši čerpání rezervního fondu) je překročen o 17 355 tis. Kč, tj. o 148,2%.

Překročeny jsou zejména příjmy z pronájmu majetku v důsledku pronájmu nebytových prostor v nově pořízených nemovitostech (o 7 620 tis. Kč) a příjmy z úroků (o 4 133 tis. Kč). Ostatní nedaňové příjmy, které jsou z velké části tvořeny dobropisy z minulého období, jsou překročeny o 3 941 tis. Kč.

Příjmy z prodeje investičního majetku (zejména odprodej vyřazených osobních služebních vozidel) jsou překročeny o 606 tis. Kč.

b) Výdaje ÚFO

Výdaje na činnost ÚFO dosáhly celkové výše 5 902 626 tis. Kč.

Mzdové prostředky tvořily 53,6% z celkových výdajů.

Čerpání prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci je téměř rovno částce přidělené ze státního rozpočtu (upravený rozpočet činil 3 164 343 tis. Kč, čerpání činilo 3 164 076 tis. Kč, tedy 100%).

Fondy odměn již finanční ředitelství nedisponují.

Úroveň odměňování zaměstnanců ÚFO nejlépe charakterizuje vývoj průměrného platu, který se z 15 713 Kč dosažených v roce 2001 zvýšil na 16 803 Kč v roce 2002. K jeho navýšení došlo z titulu zvýšení platových tarifů a zvláštních (rizikových) příplatků s účinností od 1. 3. 2002. Plánovaná výše průměrného platu činila 16 645 Kč.

Věcné běžné (neinvestiční) výdaje tvořily 40,3% z celkových výdajů.

Vývoj výdajů na zákonné pojistné a přiděly do FKSP je adekvátní vývoji mzdových prostředků.

Upravený rozpočet ostatních běžných výdajů ve výši 1 179 986 tis. Kč byl čerpán na 102,6%, na jednoho zaměstnance na 103,6%. Překročení je způsobeno tvorbou rezervního fondu ve výši 31 096 tis. Kč, bez níž by plnění ostatních běžných výdajů činilo 100%.

Výdaje na realizaci Národního programu přípravy vstupu ČR na členství v EU byly čerpány na 99,0%, jejich výše činila 428 902 tis. Kč.

Oproti loňskému roku pokleslo čerpání ostatních běžných výdajů v roce 2002 (ve výši 1 210 758 tis. Kč, bez rezervního fondu 1 179 662 tis. Kč) na 94,4%, resp. 93,6%. Na jednoho zaměstnance činí pokles 9,0%, bez rezervního fondu 9,7%. V absolutní výši činil průměr na

jednoho zaměstnance 77 370 Kč, resp. 75 383 Kč. K poklesu nedošlo u schváleného rozpočtu, nýbrž až v průběhu roku, a to v důsledku převodu prostředků do rozpočtu MF na náhradu škod vzniklých při správě daní.

Kapitálové výdaje - v roce 2002 měly veškeré prostředky přidělené ze státního rozpočtu na kapitálové výdaje charakter systémově určených výdajů.

V roce 2001 bylo čerpáno celkem 746 087 tis. Kč kapitálových výdajů, v roce 2002 to bylo 369 396 tis. Kč, což představuje pokles o 50,5%. Pokles kapitálových výdajů se projevil ve všech sledovaných programech reprodukce majetku.

Následující **Tabulka č. 42** ukazuje vývoj příjmů a výdajů ÚFO v letech 1998-2002.

Tabulka č. 42

(v tis. Kč)

ROK	PŘÍJMY CELKEM	VÝDAJE (skutečnost k 31. 12. daného roku)			
		CELKEM	kapitálové (investiční)	běžné (neinvestiční)	na jednoho zaměstnance
1998	16 183	4 581 384	746 647	3 834 738	323
1999	23 437	4 886 505	656 323	4 234 251	345
2000	16 857	5 234 320	728 738	4 505 582	357
2001	26 436	5 933 803	746 087	5 187 716	374
2002	51 653	5 902 626	359 458	5 543 168	374

IX. KONTROLNÍ A DOHLÍDKOVÁ ČINNOST

a) Interní audit

V průběhu roku 2002 provedlo oddělení 561 - Interního auditu (do 30. 5. 2002 oddělení 171 - Vnitřního auditu a kontroly) podle „Zaměření kontrolní činnosti Ministerstva financí na rok 2002, č.j. 171/103 158/2001“, celkem 3 kontrolní akce, zaměřené na prověření vybraných údajů účetních závěrek, dodržování zákonnosti, rozpočtové a finanční kázně při vynakládání finančních prostředků, hospodaření s majetkem státu a na funkčnost a účinnost vnitřního kontrolního systému.

b) Inspekce

Oddělení Inspekce provedlo 2 samostatné kontrolní akce.

Na **Finanční ředitelství v Brně** se zaměřením na hospodaření s přebytečným a neupotřebitelným majetkem a s prostředky vynaloženými na reprezentaci.

Na **Finanční ředitelství v Hradci Králové** se zaměřením na hospodárnost provozu motorových vozidel používaných pro služební účely.

Oddělení Inspekce dále provádělo šetření na základě vládní vyhlášky č. 150/1958 Ú. 1. o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících.

Z celkového počtu 36 stížností na činnost ÚFO směřovalo **29 proti FÚ** a **7 proti FŘ**. Ve čtyřech případech se jednalo o kombinované stížnosti proti FÚ i FŘ. Počet stížností podaných na ÚFO vzrostl v porovnání s rokem 2001 o **28,6%**.

c) Podání dle vládní vyhlášky č. 150/1958 Ú. 1. řešena na ÚFO

V roce 2002 došlo na finanční úřady a finanční ředitelství celkem **838 podání**, která byla řešena dle vládní vyhlášky č. 150/1958 Ú. 1.

Z celkového počtu podání, bylo 264 podání, směřujících na činnost ÚFO, z toho 250 stížností, tj. 94,7%. Z celkového počtu 250 stížností bylo 17 kvalifikováno jako oprávněných, tj. 6,8%. **Tabulka č. 43** ukazuje oprávněnost řešených stížností v členění na FÚ a FŘ.

Tabulka č. 43

Oprávněnost řešených stížností v roce 2002						
OPRÁVNĚNOST stížností	CELKEM		na činnost FŘ		na činnost FÚ	
	250		10		240	
Částečně oprávněná	21	8,4%	1	10%	20	8,33%
Neoprávněná	189	75,6%	9	90%	180	75,00%
Oprávněná	17	6,8%	0	0%	17	7,08%
Ostatní *	23	9,2%	0	0%	23	9,58%

* *Ostatní*: jedná se o stížnosti, které byly podavatelem vzaty zpět, opakované stížnosti, popř. jsou dosud v šetření

X. SVOBODNÝ PŘÍSTUP K INFORMACÍM

Podle ust. § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů zveřejňují finanční ředitelství a finanční úřady výroční zprávu k poskytování informací.

Za kalendářní rok 2002 bylo na ÚFO celkem podáno **68 žádostí o informaci**, ústní žádosti o informaci se podle zákona č. 106/1999 Sb, neevidují.

V roce 2002 bylo podáno **1 odvolání proti rozhodnutí**. Žádné rozhodnutí nebylo v roce 2002 přezkoumáváno soudem, a nebyly uloženy žádné sankce za nedodržení zákona č. 106/1999 Sb.

Informační kanceláři MF bylo v roce 2002 zaevidováno **533 žádostí** o informaci týkající se daňové oblasti, nebylo podáno žádné odvolání proti rozhodnutí.

XI. ZÁVĚR

V roce 2003 čekají územní finanční orgány další změny organizačního, legislativního i personálního charakteru.

Pracovníci územních finančních orgánů budou muset v praxi zvládnout vedle legislativních úprav zákona o daních z příjmů i dopady legislativních úprav ostatních (nedaňových) zákonů, zejména rozsáhlé legislativní úpravy v oblasti účetních předpisů.

V rámci předvstupní strategie vstupu České republiky do Evropské unie byla v roce 2000 podepsána Ministerstvem financí dvoustranná dohoda s daňovou správou Velké Británie (dále jen "projekt Twinning"). Jeho cílem je posílení správní schopnosti daňových a celních úřadů v oblasti výkonu daňové a celní správy na základě expertní pomoci členské země Evropské unie. Projekt je orientován i na legislativní návrhy s cílem harmonizace českého daňového práva s "acquis communautaire" EU. Do realizace projektu jsou zapojeni jak pracovníci Ministerstva financí-sekce 051, GŘC, tak i pracovníci vybraných územních finančních orgánů. Tento projekt je financován z prostředků fondu PHARE a jeho realizace probíhala i v roce 2002.

Na podzim roku 2002 byl zahájen projekt Twinning s francouzskou daňovou správou, jehož cílem je pomoci České republice při přípravách na vstup do Evropské unie v oblasti daně z přidané hodnoty, spotřebních daní a informačních technologií. Část projektu věnovaná oblasti spotřebních daní probíhá v rámci celní správy, neboť před vstupem České republiky do Evropské unie přejde správa spotřebních daní na celní orgány. V oblasti daně z přidané hodnoty je projekt zaměřen jak na legislativu, tak na organizaci správy této daně tak, aby Česká republika byla plně připravena na vstup do Evropské unie. Část projektu bude věnována také školení pracovníků daňové správy, zejména pak „školení školitelů“. První mise francouzských expertů, věnované legislativě daně z přidané hodnoty, proběhly koncem roku 2002, stěžejní část projektu pak bude probíhat v roce 2003.

Rok 2002 byl z hlediska dosažených výsledků v oblasti daňové správy v mnoha směrech úspěšný, nelze však předpokládat, že stávající legislativa a zavedené způsoby řízení a organizace práce budou i do budoucna dostačující. Zejména v souvislosti s přípravou České republiky na vstup do Evropské unie stojí před tuzemskými daňovými orgány mnoho nových úkolů souvisejících s implementací směrnic EU týkajících se přímého zdanění (např. společný systém zdanění při fúzích, rozdělení, převodech majetku a výměnách podílů a společný systém zdanění mateřských a dceřiných společností s cílem zavedení režimu zdanění, který bude ve vztahu k daňovým subjektům členských států EU daňově neutrální) do daňové legislativy České republiky. Lze očekávat i zvýšení počtu dožádání o poskytnutí mezinárodní pomoci při správě daní nebo při vymáhání některých finančních pohledávek. Růst by měl i počet kontrol zaměřených na investiční pobídky ve formě slev na dani z příjmů.

Současná právní úprava daně z přidané hodnoty podle zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů je v zásadě v souladu s předpisy Evropské unie, které upravují uplatňování této daně. Pro dosažení plné slučitelnosti s právem Evropských společenství je nutné kromě dílčích úprav zahrnout do zákona o dani z přidané hodnoty úpravu zdanění tzv. intrakomunitárních transakcí. Ministerstvo financí zpracovává nový zákon o dani z přidané hodnoty, který již bude plně harmonizovaný s předpisy Evropské unie a který by měl nabýt účinnosti od vstupu České republiky do Evropské unie. Většina navrhovaných změn v tomto novém zákoně se projeví zvýšením inkasa DPH.

V Programovém prohlášení vlády České republiky ze srpna 2002 je daňová politika

prezentována jako významná součást reformy veřejných financí s tím, že za jeden z důležitých úkolů považuje vláda ČR pokračování v procesu modernizace daňové správy. K cílovému stavu by měla přispět i opatření legislativního charakteru, která budou Ministerstvem financí zabezpečována v roce 2003 i v oblasti organizace a řízení, kdy budou zabezpečovány práce na nové právní úpravě organizace a působnosti orgánů daňové správy přípravou nového zákona o daňové správě.

Hlavním cílem modernizace daňové správy je zvýšení účinnosti správy daní, zejména zvýšením efektivnosti výběru daní a dosažení stavu, kdy česká daňová správa bude odpovídat standardům členských států Evropské unie tak, aby mohla dlouhodobě stanovovat cíle k řádnému zajištění výběru daní a plánování své činnosti.

V oblasti mezinárodních daňových vztahů chceme i v roce 2003 vycházet z priorit, které byly stanoveny ministrem financí a z rámce, který vytvoří daňová politika, jako součást reformy veřejných financí na léta 2003-2006. K našim základním cílům bude patřit splnění úkolů uložených vládou, splnění úkolů souvisejících se vstupem ČR do EU, posílení pozice české daňové správy v mezinárodních daňových vztazích a i nadále informovat územní finanční orgány a daňovou veřejnost tak, aby byly vytvořeny předpoklady pro přechod k poskytování služeb daňové veřejnosti.